

GazeteVefa

2021 Nobel Kimya Ödülü

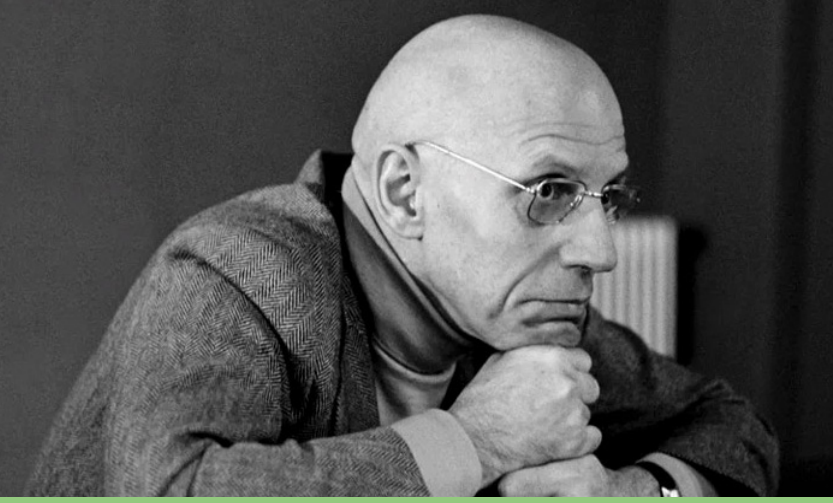
Ophelia

Antalya Altın Portakal Film Festivali

MEDYAYI ANLAMAK ÜZERİNE

Merve Abacı

2018 yılındaki ABD ara seçimlerine kısa bir zaman kala, ABD basınına meşgul eden en önemli haberlerden biri Honduras'tan ABD'ye yola çıkan, birkaç bin kişilik konvoylar olmuştı. Artan kıtlık sebebiyle ülkelerinden yola çıkan göçmenler, yaklaşık 4600 km uzunluğundaki zorlu ve tehlikeli yolu haftalarca teperek ABD'ye doğru gelmekteydi. ABD basını tarafından bu durum bir işgal olarak lanse edildi ve “Venezüella'daki militanların konvoyları organize ettiği, Demokrat Partililerin bu konvoydakilere af çıkaracağı” şeklindeki spekülasyonlar ile beraber verildi. Yaklaşık 12 milyonu kaçak, 47 milyonluk bir göçmen nüfusuna sahip olan, her sene bir milyondan fazla legal göçmen kabul eden ABD'nin medyasında bu dönemde Honduraslı göçmenler hakkında 280 bin tane reklam filmi oynatıldı. Ara seçimlerin ardından Honduras konvoyları ile ilgili haberler bıçak gibi kesildi ve konvoylar varlığında kayıtları yapıp Meksika sınırındaki mülteci kamplarına yerleştirildiler. Bu dönemde medyanın olayın üzerine bu denli eğilmesi, ve haberlerin ise bir anda kesilmesi ise medya kullanımına dair bir örnek oluşturdu.

Foucault, “söylem”in iktidar olgusu ile iç içe hareket ettiği söyler. İktidar ve bilgi arasında yakın bir bağ olduğuna dikkat çekerken; söylemin, halka iletilen bilgi ve iktidarın dayanağı arasında bir araç görevi gördüğüne dikkat çekiyor. Otorite çoğu zaman meşruiyetini fiziksel bir şiddet kullanarak değil, bilgi ve düşünsel dünyaları kontrol ederek sağlıyor.

Bilgi vermek, fikir alış-verişi yapmak, kamuoyu oluşturmak, yığınları kontrol etmek... Medyanın fikirler üzerinde reddedilemez ama sıklıkla küçümsenen bir tahakkümü var. Bu tahakküm esasen kitlesel hareketleri doğuruyor veya bastırıyor, fikirlerimize

sinsice tezahür ediyor, politika-dan gündelik hayata kararlarımızı etkiliyor ve bazen karar verme yetimize ket vuruyor. Medyanın bir piyasa olmakla birlikte, aynı zamanda yönetimin kontrolünde, yer yer yönetim ile birleşen bir yapı olması medyanın bir araç olarak kullanılmasına sebep olabiliyor. Üstelik maruz kalmaktan kaçamayacağımız, test etmemizin ise mümkün olmayacağı bir araç. Hal böyleyken medyanın yöntemlerini anlamak ve medyanın bize “izin verdiğinin” ötesinde düşünmek aktif olarak çaba gösterilmesi gereken bir uğraş halini alıyor.

YAZININ TAMAMI İÇİN SAYFA D1!

OSMANLI'DA PADİŞAHIN YETKİLERİ VE DEMOKRASİ

Umut Çiçek

İnsanımız, cumhuriyet ve demokrasi kavramlarını tam olarak kavrayabilmiş değil. Cumhuriyetin olmadığı bir devlet gayet demokratik olabiliyorken cumhuriyetin olduğu bir devlet anti-demokratik olabilir. Demokrasinin beşiği olarak tanımlanan İngiltere'nin krallık olması ve totaliter bir tek parti rejimiyle yönetilen Kuzey Kore'nin cumhuriyet olması buna örnek verilebilir. Yaşanan anlam karmaşası ve yapılan propaganda sebebiyledir ki saltanat sistemine sahip olmasından dolayı Osmanlı padişahlarının da baskıcı ve diktatör olduğu zannedilebiliyor. Ben de fikirleri ve iddiaları değerlendirmek maksadıyla idare şekli monarşi olan Osmanlı Devleti'nde padişahın sahip olduğu yetki-

lere ve uygulanan politikaya dair bilgi ve belgeleri sizlerle paylaşacağım.

1993-2008 yılları arasında Türk Tarih Kurumu başkanlığı yapmış olan Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu, Osmanlı Devleti'nde kanun ve nizamların İslam hukukuna dayandığını, padişahın ise bu kanunlarla bağlı olduğunu belirtir:

“Osmanlı Devleti'nde kanun ve nizamlar, bir İslam devleti olarak İslam hukukuna dayanmakta, dolayısıyla gerekli kurallar Kur'an, hadis, imâm ve kıyas gibi İslam'ın temel ilkelerine göre tespit edilmekteydi. (...)

YAZININ TAMAMI İÇİN SAYFA C1!

İKLİM KRİZİ NEDİR, NE YAPMALIYIZ?

Öykü Dönmez

Sıcaklıklar artıyor, buzullar ve karlar eriyor, kuraklıklar ve orman yangınları daha yaygın hale geliyor, yağış düzenleri değişiyor ve küresel ortalama deniz seviyesi yükseliyor. Hepimiz bir gün uyanıp içecek suyumuzun olmadığını görmekten, dışarı oksijen tüpü olmadan çıkmaktan korkuyoruz.

Çünkü yaşayacak bir dünyamızın, sığınacağımızın olmaması düşüncesi hepimiz için bir kabus gibi görünüyor. Bazılarımız bunu önlemeye çalışsa da, görmezden gelinemeyecek büyüklükte bir kesim de sorumluluk almamayı seçiyor. İklim değişikliği zaten oluyor, zamanımız azalıyor ama bu savaşmaktan vazgeçmemiz gerektiği anlamına gelmiyor. Gördüğümüz güzellikleri çocuklarımızın, torunlarımızın da görebilmesi için dünyamızın geleceğini kurtarmalıyız.

İklim krizi, en basit tanımıyla dünyamızın ömrünün kısaltan, kaynaklarımızı sınırlandırıp iklim değişikliğine sebep olan duruma verdi-

ğimiz addır. İklim değişikliği olarak da tanımlayabileceğimiz ve küresel ısınmanın ciddiyetinin artmasıyla birlikte iklim krizi olarak değiştirilen bu kavram, insanların çevre ve doğa bilinci olmadan sergilediği davranışlar yüzünden ortaya çıktı.

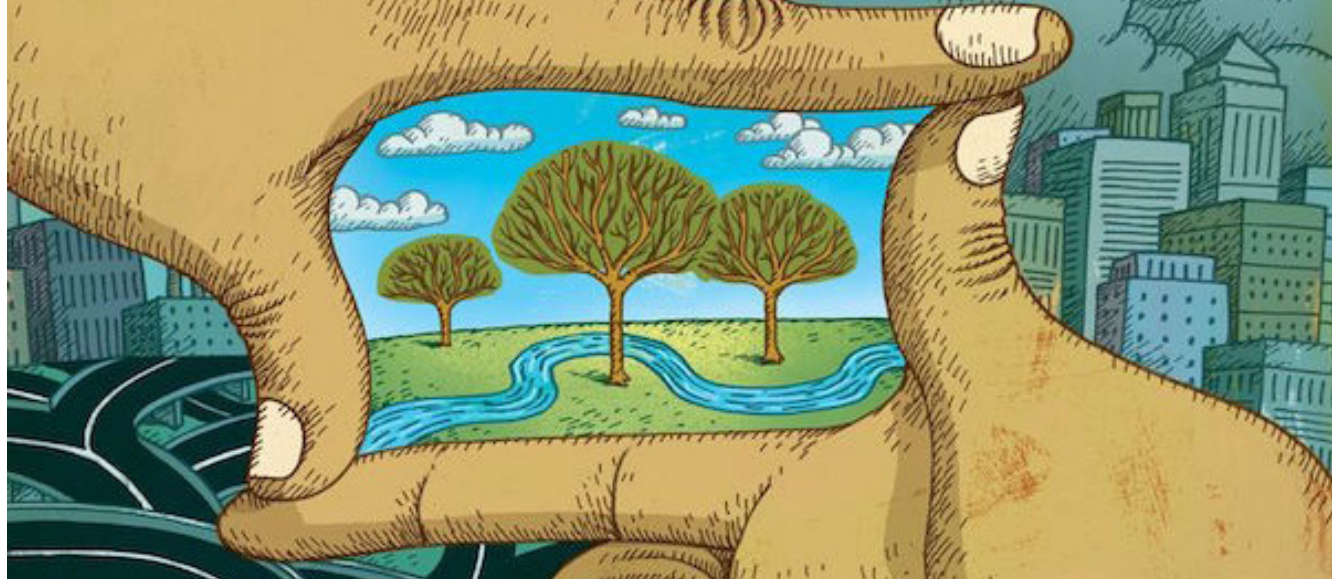
Atmosfere salınan sera gazı miktarı iklimi değiştiriyor ve değişen iklim de çölleşme, kuraklık, dengesiz yağış oranı ve sıcaklık artışına yol açıyor. Sıcaklığın artması ile kısaca buzullar eriyor, okyanusların asit oranı artıyor, bitkiler yok oluyor ve hayvanlar ölüyor. Kömür gibi fosil yakıtların kullanımı, bilinçsiz elektrik tüketimi, ormansızlaşma, endüstriyel tarım ve hayvancılık hem bugünlerimizi hem de yarınlarımızı etkileyecek bir iklim felaketinin başrol oyuncularına haline geliyor.

Elbette bu durum güzel Türkiye'mizi de etkiliyor. 2011 yılında yayımlanan İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'nda, Türkiye'de yıllık ortalama sıcaklığın gelecek

yıllarda 2,5°-4°C artacağını, artışın Ege ve Doğu Anadolu Bölgelerinde 4°C'yi, iç bölgelerinde ise 5°C'yi bulacağını öngörürken, Türkiye'nin yakın gelecekte daha sıcak, daha kurak ve yağışlar açısından daha belirsiz bir iklim yapısına sahip olacağını ortaya koyuyor.

İklim değişikliğiyle mücadele etmek için insan faaliyetlerine bağlı emisyonları azaltmalı veya ortadan kaldırmalıyız. Teknoloji, bu sorunu çözmek için kullanılabilirse faydalı olabilir. Çünkü güncel konular yeni çözümler gerektiriyor. Gelecekte başka bir gezegene gitmeye başlasak bile, Dünya'nın hala insan yaşamı için en uygun gezegen olacağına inanıyorum. Acı gerçek şu ki, iklim değişikliği gerçek ve Dünyamızı düzeltmek için sınırlı bir zamanımız var. Birinin harekete geçmesini beklemek yerine o alanda çalışarak bir şeyler yapmalıyız. Sahip olduğumuz güzelliklerin bir an önce farkına varılmasını diliyorum.

YAZININ TAMAMI İÇİN SAYFA B1!

NO TIME TO DIE FİLM İNCELEMESİ

Enes Polat, Vefa Fotoğrafçılık ve Sinema Kulübü

Modern James Bond erasını bitirecek olan Daniel Craig'in, Bond karakterini canlandırdığı 5. Film “No Time to Die” 30 Eylül 2021 tarihinde izleyicilere sunuldu. Peki, pandemi dolayısıyla birçok kez ertelenen bu film beklentileri karşılayabildi mi?

Film bir önceki James Bond filminden tanıdığımız Madeleine karakterinin çocukluğunu göstererek başlıyor. Bu sahne Madeleine karakterinin geçmişine ışık tutarken filmdeki ana kötü kahrmanı da tanıtmış oluyor. Bu sahne Safin isimli ana kötü için zayıf bir başlangıç olsa da Madeleine ile Safin karakterleri arasında bir bağ kuruyor ve “Spectre” filminden sonra yaşananlar gösteriliyor. Bond'un emekliliğini sürdürürken hala Madeleine ile beraber

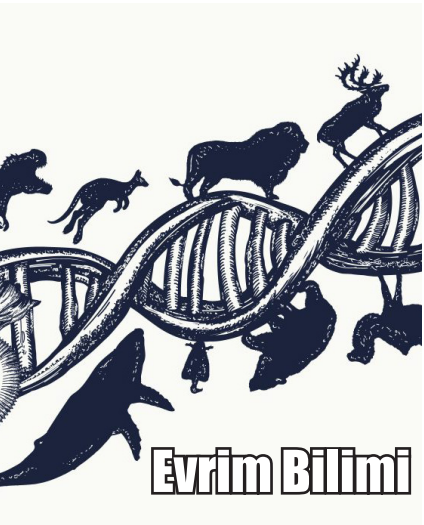
oluşunu, ikisinin arasındaki bağın güçlülüğünü, James Bond'un daha önce görülmemiş bir şekilde aşık olduğunu ve birine ilk kez bu kadar değer verdiğini görüyoruz. James Bond'a kurulan bir tuzak ile beraber Bond'un Madeleine'den şüphelenip ondan ayrılması ile film başlıyor.

Serinin son filmi olduğundan herkese veda etmek isteyen yapımcılar, bazı eski karakterleri yeniden beyaz ekrana taşıyarak seyirciyi filme daha çok bağlıyor. Film bu karakterlerle duygusal anlar yakalamaya çalışsa da bunu çok beceremiyor ve sahneler havada kalıyor. Eski karakterleri geri getirmesine rağmen bazı yeni karakterler de tanıtılmaktan sakınmayan bu film, yeni 007 gibi baskın ve güçlü karakterler ortaya koymuş. Ancak bu yeni karakter-

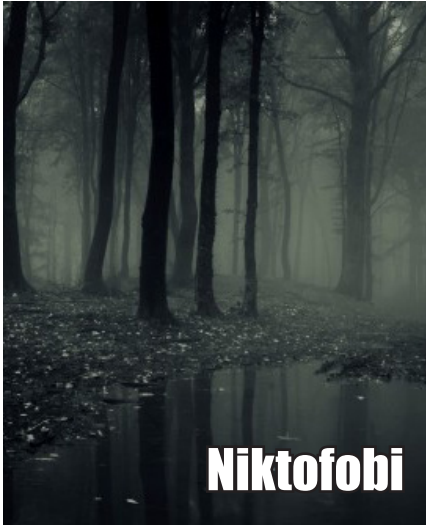
lerden en çok ön planda olanı Safin; iyi işlenmemiş, klişe bir kötü adam olarak kalmıştır.

Dünyayı daha iyi bir yer yapma gerekçesi ile milyonları öldürmek isteyen, bağlı olduğu bir hobisi ve masum olduğunu düşündüğü insanlara karşı nazık ve kibar olan klasik bir “villain” olmuştur. Film bu karakteri ne kadar gizemli ve korkutucu yansıtmaya çalışsa da başaramamış, bu yüzden de film sonuna kadar Safin'e karşı ne saygı ne de sempati duyulabiliyor. Bu karakteri kurtarabilen tek şey Rami Malek'in oyunculuğu olmuştur. Safin'in nasıl bir insan olduğunu ve mantalitesini -bu mantalite klişe ve sıradan olsa da- çok iyi yansıtmış.

YAZININ TAMAMI İÇİN SAYFA E1!

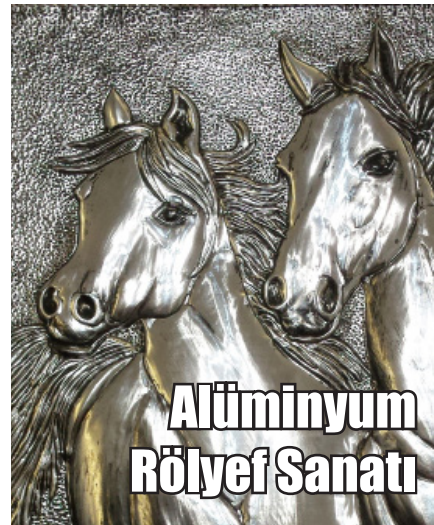
Evrin Bilimi

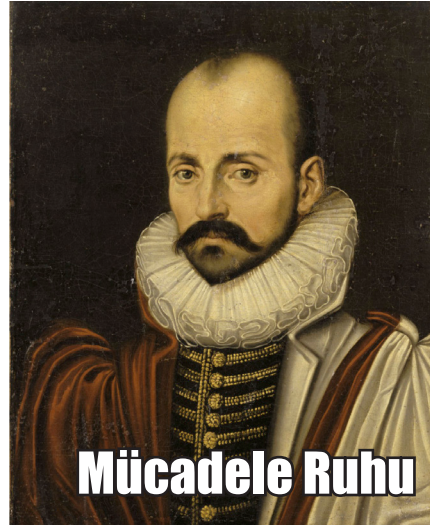
Niktofobi

Aşılarla Güvenilebilir Miyiz?

Alüminyum Rölyef Sanatı

Mücadele Ruhu

GÜNDEM

ANTALYA ALTIN PORTAKAL FİLM FESTİVALİ

Cemre Zorçeken

1964 yılından bu yana Türkiye’nin Antalya ilinde düzenlenen ve geçtiğimiz günlerde 58’incisi düzenlenen Antalya Altın Portakal Film Festivali, Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Antalya Kültür Sanat Vakfı tarafından her yılın sonbahar mevsiminde Antalya genelindeki çeşitli mekanlarda gerçekleştirilmektedir.

Antalya Altın Portakal Film Festivali, Avrupa ve Asya’nın en köklü film festivallerinden biri, Türkiye’nin ise en eski ve uzun soluklu film festivalidir. Festival, 2005 yılından bu yana Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali adıyla gerçekleşmekte ve festival programı içinde uluslararası yarışma bölümü de yer almaktadır.

Antalya’da yıllar boyu düzenlenen pek çok etkinliğin temeli 1950’de Aspendos Tiyatrosu’nda atılmıştır. Serik ilçesi Belkis köyündeki Roma dönemine ait Aspendos Tiyatrosu’nun harabe olmaktan kurtulması ise Gazi Mustafa Kemal’in 9 Mart 1930’da tiyatroyu ziyaret sırasında söylediği “Bu tiyatroyu onarınız ama, kapısına kilit vurmayınız. Burada temsiller veriniz, güreşler düzenleyiniz. “sözlerinden dolayıdır. Bu ziyaretten iki yıl sonra, 1932 yılında, Belkis Harabeleri olarak anılan Aspendos Tiyatrosu kısmen onarılmış ve tiyatronun gelirleri Kızılay’a bağışlanacak şekilde güreş karşılaşmaları düzenlemiştir.

1950 yılına gelindiğinde tiyatroda düzenlenen Belkis Güreşleri, Antalya’daki düzenli ve kalabalık kitlelere hitap eden etkinliklerin başlangıcıydı. Antalya halkının da ilgisini çeken 1950-1953 dönemi festivalleri, 4 yıllık aranın ardından 1959 yılında Antalya Festivali adı altında düzenlendi. 1 Mayıs 1959’da başlayan festival 3 gün sürdü.

Bu festivalde daha sonraki yıllarda geleneksel hale gelecek olan ilkler yaşandı. Antalya’yı Tanıtma ve Turizm Derneği festivalle ilgili bir basın toplantısı düzenleyerek festival programını açıkladı.

Ayrıca Altın Portakal Festivali’nde geleneksel olarak düzenlenen festival korteji, festivalin ilk günü Cumhuriyet Meydanı’nda mehter takımı, Isparta tümen bandosu, güreşçiler, itfaiye teşkilatı, okul öğrencileri ve meslek teşekkülleri ile yapıldı. Böylece festival tarihinin ilk korteji gerçekleşmiş oldu.

Antalya Belediyesi, 1960 yılında Antalya Festivali’ni düzenlemesi için film yönetmeni ve belediye başkanı Ömer Eken’in yakın arkadaşı Behlül Dal’a yetki verdi. Ancak 27 Mayıs günü başlayacak olan ve üç gün sürmesi öngörülen festival, 27 Mayıs sabahı gerçekleştirilen askeri darbe nedeniyle yapılamadı. Yirmi yıl sonra 17. Altın Portakal Film Festivali de yine bir darbe (12 Eylül Darbesi) yüzünden yapılamadı.

Uzun yıllar “belediye tabibi” olarak görev yapan Avni Tolunay’ın 1963 yılında Antalya belediye başkanlığına seçilmesi ile o yılların Türkiye’sinde en revaçta sanat dalı olan sinema da festival bünyesine katıldı. Festivalle birlikte kent için o dönem başlayan amblem arayışında Antalya’nın portakalı, denizi, tarihsel öğeleri Venüs heykeliyle bütünleştirildi ve portakal sadece ödülde kalmadı, film festivaline de adını verdi.

1985 yılına kadar Antalya Belediyesi önderliğinde gerçekleşen festival, o yıl dönemin Belediye Başkanı Yener Ulusoy öncülüğünde kurulan Antalya Kültür Sanat Turizm Vakfı tarafından organize edilmeye başladı. 1985 yılında da festivale “Akdeniz Akdeniz” adlı uluslararası müzik yarışmasını da ekleyerek yeni bir boyut katan Yener Ulusoy, Akdeniz ülkelerini kapsayan bu yarışmayı 1985-1988 yılları arasında Altın Portakal Film Festivali ile birlikte gerçekleştirdi.

1995 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi önderliğinde kurulan Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı ile festival kurumsal bir yapıya kavuştu. Vakıf, 1995 yılında düzenlediği ilk uluslararası etkinlik ile bir ilke imza atarak 1. Uluslararası Altın Portakal Kısa Film/Video Yarışması’nı gerçekleştirdi.

Festival organizasyonu, 1995’ten 2018’e kadar, “Altın Portakal Kültür Festival organizasyonu, 1995’ten 2018’e kadar, “Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı” (Eylül 2002’den sonra Antalya Kültür Sanat Vakfı) adıyla hizmet veren AKSAV tarafından yürütüldü. Altın portakal heykeliği ya da Venüs heykeli 2005 yılına kadar Altın Portakal ödülü olarak verilmiştir. 2013’te düzenlenen 50. Altın Portakal Film Festivalinde ise 50.yıla özel bir ödül tasarlandı.

1964’te ‘Gurbet Kuşları’ filmiyle Altın Portakal alan ilk yönetmen Halit Refiğ’e verilen ödülден yola çıkarak ödül tekrar tasarlandı. Festival Direktörü Dağdeviren, önce Refiğ’e 50 yıl önce verilen ödülü siyah örtünün altından çıkardı.

Fakat bu sırada Venüs heykelinin elinde altın portakal olmadığını gören Dağdeviren kısa süreli bir panik yaşadı. Dağdeviren, yanında oturan Zeynep Özbatur Atakan’la bir süre münik altın portakalı aradı. Telaşını gizlemeyen Dağdeviren, ödül heykeliğinin elinde yer alan portakalın İstanbul’da kutusunun içinde durduğu haberini alınca rahatladı. Altın Portakal’ın 51’inci yılında ilk ödüle dönülürken festivalin uluslararası yarışma kategorileri için Venüs heykeli fazlı şekilde dizayn edildi. Elif Dağdeviren, her iki ödülü de tanıtırken “İlk defa uluslararası yarışmasının kendine özel bir ödülü olmuş oldu.” dedi. 52,53,54 ve 55’inci dönemlerde de aynı tasarım kullanıldı.

58. Altın Portakal Film Festivali afişi hakkında Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek, “Festival afişi, geçtiğimiz aylarda yaşanan ve tüm ülkemizi derinden üzen orman yangınlarının yarattığı yıkımın ardından sanatın iyileştirici gücüyle yeniden yeşermeye, el ele verip üretmeye devam ederek yangının elimizden aldıklarını yerine koyacağımızla olan inançla hazırlandı. Antalya başta olmak üzere ülkenin pek çok yerinde yaşanan yangınların söndürülmesi için canla başla çalıştık. Şimdiki görevimiz ise kaybettiklerimizi yerine koyabilmek, yaşanır bir gelecek için umut ve ilham olmak diyerek festivalimizin afişine ağaçlarımızı taşıdık. Aynı zamanda bir müde-miz daha olacak; bu yıl festivalde ‘Antalya Altın Portakal Hatıra Ormanı’ni oluşturmak için ilk fidanlarımızı dıkeceğiz ve Antalya’ya festival gibi köklü ağaçlarla dolu, her yıl sinemayla büyüyecek bir orman kazandıracamız” dedi.

özel pistlerde veya sokaklarda düzenlendi.

Ancak 1939’da II. Dünya Savaşı’nın başlamasıyla birlikte yarışlar iptal edildi. Savaş sonrası “Formula” yani yarışa katılacakların uyması gereken kurallar anlamına gelen anlaşma ortaya atıldı ve 1946 yılında kabul edildi.

Kabul sonrasında sezon başladı ve ilk F1 yarışı olan Torino Grand Prix’si düzenlendi. Sonrasında sezon tamamlandı. Fakat savaşın devam et-

- En İyi Senaryo Ödülü “Okul Tıraşı” filmiyle Ferit Karahan ve Gülistan Acet’e gitti.
- En İyi Yönetmen “Kerr” filmiyle Tayfun Pirselimoglu’na verildi.
- En İyi Film ise Ferit Karahan’ın yönettiği “Okul Tıraşı” seçildi.
- Ulusal Kısa Metraj Film Yarışması’nda, Övgüye Değer Ödülü’nü “Rewşen” filmiyle Musab Tekin aldı.
- Kısa Film Jüri Özel Ödülü, “İkinci Gece” filmiyle Ali Tansu Turhan’a,
- En İyi Kısa Film Ödülü, “Siz Biraz Uzak Kaldınız” filmiyle yönetmen Elif Refiğ’e verildi.
- Ulusal Belgesel Film Yarışması’nda, Övgüye Değer Ödülü “Acı ve Tatlı” filmiyle Didem Şahin’in,
- Belgesel Film Jüri Özel Ödülü de “Bekleyiş” filmiyle Aslı Akdağ’ın oldu.
- En İyi Belgesel Film Ödülü ise “Her Şey Dahil” filmiyle Volkan Üce’ye gitti.
- Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması’nda ise En İyi Uluslararası Film Ödülü, “Libertad” filmiyle Clara Roquet’e layık görüldü.
- En İyi Yönetmen Ödülü “Aurora” filmiyle Paz Fabrega’ya,
- En İyi Kadın Oyuncu Ödülü “Aile” filmiyle Claudia Grob’a,
- En İyi Erkek Oyuncu Ödülü de “Titanik”i Seyretmek İstemeyen Kör Adam” filmiyle Petri Poikolainen’e verildi.
- Ulusal Uzun Metraj Film Yarışması’nda da En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülü’nü “İki Şafak Arasında” filmindeki rolüyle Nezaket Erden ile “Kafes” filmindeki rolüyle Özay Fect paylaştı.
- En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Ödülü ise “İki Şafak Arasında” filmindeki rolüyle Erdem Şenocak’ın oldu.
- En İyi Sanat Yönetmeni Ödülü “Anadolu Leoparı” filmiyle Billur Turan’a,
- En İyi Kurgu Ödülü “Okul Tıraşı” filmiyle Ferit Karahan, Hayedeh Safiyari ve Sercan Sezgin’e verildi.
- En İyi Müzik Ödülü’ne “Kerr” filmindeki müzikleriyle Nikos Kypourgos,
- En İyi Görüntü Yönetmeni Ödülü’ne “Bağlılık Hasan” filmiyle Özgür Eken layık görüldü.
- Türk sinemasının ilk kadın film yönetmeni ve sinema oyuncusu Cahide Sonku Ödülü’nü Ezgi Baltaş ve Feride Çiçekoglu paylaştı.
- Behlül Dal En İyi İlk Film Ödülü, “Anadolu Leoparı” filmiyle Emre Kayış’ın,
- Dr. Avni Tolunay Jüri Özel Ödülü de “İki Şafak Arasında” filmi ile Selman Nacar’ın oldu.
- SİYAD En İyi Film Ödülü’nü, Necip Çağhan Özdemir “Bembeyaz” filmiyle,
- FİLM-YÖN En İyi Yönetmen Ödülü’nü de Tayfun Pirselimoglu, “Kerr” filmiyle aldı.

4 EKİM HAYVANLARI KORUMA GÜNÜ

Zelal İmğa

Evrende insanlardan başka canlılar olduğunu anlamak, onların yaşam alanlarına müdahale etmemek ve yaşama hakkına saygı duymak amacıyla her yıl 4 Ekim, Hayvanları Koruma Günü olarak kutlanıyor. Hayvanları Koruma Günü, sinolog Heinrich Zimmermann tarafından başlatıldı. 24 Mart 1925’te Almanya’nın Berlin kentindeki Spor Sarayı’nda ilk Hayvanları Koruma Günü’nü düzenledi. İlk etkinliğe 5.000’den fazla kişi katıldı. 4 Ekim Hayvanları Koruma Günü resmi olarak ilk kez 1929 yılında kutlandı. Zimmermann, her yıl Dünya Hayvanlar Günü’nün tanıtımı için yorulmadan çalıştı. Sonunda, 1931 yılının mayıs ayında, Floransa’da gerçekleşen Uluslararası Hayvanları Koruma Kongresi’nde, 4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma Günü’nün evrensel hale getirilmesi önerisi oy birliğiyle kabul edildi.

Hayvan Hakları Nelerdir?

15 Ekim 1978’de Paris UNESCO evinde ilan edilen Hayvan Hakları Evrensel Bildirisi’ne göre genel olarak hayvan hakları şu şekildedir:

1. Bütün hayvanlar yaşam önünde eşit doğarlar ve aynı var olma hakkına sahiptirler.
2. Bütün hayvanlar saygı görme hakkına sahiptir. Bir hayvan türü olan insan, öbür hayvanları yok edemez. Bu hakkı çiğneyerek onları sömüremez. Bilgilerini hayvanların hizmetine sunmak ile görevlidir. Bütün hayvanların insanca gözetilme, bakılma ve korunma hakları vardır.
3. Hiçbir hayvana kötü davranılamaz, acımasız ve zalimce eylem yapılamaz. Bir hayvanın öldürülmesi zorunlu olursa, bu bir anda, acı çekirtmeden ve korkutmadan yapılmalıdır.
4. Yabani türden olan bütün hayvanlar, kendi özel doğal çevrelerinde karda, havada ve suda yaşama ve üretme hakkına sahiptir. Eğitim amaçlı olsa bile özgürlükten yoksun kılmanın her çeşidi bu hakka aykırıdır.

5. Geleneksel olarak insanların çevresinde yaşayan bir türden olan bütün hayvanlar uyumlu bir biçimde türüne özgü yaşam koşulları ve özgürlük içinde yaşama ve üreme hakkına sahiptir.
6. İnsanların yanlarına aldıkları bütün hayvanlar doğal ömür uzunluklarına uygun sürece yaşama hakkına sahiptir. Bir hayvanı terk etmek acımasız ve aşağılık bir davranıştır.
7. Bütün çalışan hayvanlar iş süresi ve yoğunluğunun sınırlandırılması ve güçlerini artırıcı bir beslenme ve dinlenme hakkına sahiptir.
8. Hayvanlara fiziki ya da psikolojik bir acı çektiren deneyler yapmak hayvan haklarına aykırıdır. Tıbbi, bilimsel, ticari ve başkaca biçimlerdeki her türlü deneyler için de durum böyledir.
9. Hayvan beslenmek için yetiştirilmişse de bakılmalı, barındırılmalı, taşınmalı, ölümü de acı çekirtmeden ve

korkutmadan olmalıdır.

10. Hayvanlardan insanların eğlencesi olsun diye yararlanılamaz, hayvanların seyrettirilmesi ve hayvanlardan yararlanılan gösteriler hayvan onuruna aykırıdır.
11. Zorunluluk olmaksızın bir hayvanın öldürülmesi yaşama karşı suçtur.
12. Çok sayıda yabani hayvanın öldürülmesi demek olan her davranış bir suçtur.
13. Hayvan ölümüne de saygı göstermek gerekir. Hayvanın öldürüldüğü şiddet sahneleri sinema ve televizyonda yasaklanmalıdır.
14. Hayvanları koruma ve savunma kuralları, hükümet düzeyinde temsil olunmalıdır. Hayvan hakları da insan hakları gibi yasayla korunmalıdır.

Türkiye’de Hayvan Hakları

Ülkemizde de 9 Temmuz’da hayvanları koruma kanunu kabul edildi ve hayvan haklarını koruma konusunda önemli bir adım atıldı. Yasanın kabulü, tartışmaları da beraberinde getirdi. Hayvanseverler cezasızlığın fiilen devam ettiğini savunuyor. Öncelerinde kesilen ama tahsil edilmeyen para cezalarının şimdi ise verilen ama uygulanmayan hapis cezalarına döndüğünü iddia ediyorlar.

Bunun nedeni ise verilen cezaların infaz yasasına takılmasıdır. 3 yıl 2 aydan az olan cezalar için ise geciktirme uygulanabiliyor ve kabul edilen yasada 3 yılın üzerinde olan tek suç bir hayvan neslinin tükenmesine neden olmak. Yasayla ilgili Erman Paçalı, zaten yasada olan birçok şeyin bir önceki yasada olduğunu belirtiyor. Yeniliklerin az olduğunu dile getiren Paçalı, olumlu olarak hayvanat bahçelerinin ticari maksatla açılmasının engellenmesi ve yunus parklarının kapatılmasını gösteriyor.

Her ne kadar hayvanlar doğal ihtiyaçlarını kendileri giderebilse de haklarını arayamazlar. Bu durumda da biz insanlar devreye girmeliyiz. Umarız önümüzdeki senelerde konuya olan hassasiyet artar ve hayvanların da hakları olduğu bilinci oluşur.

FORMULA 1

Yağız Efe Düzgün

Formula 1, dünyanın çeşitli yerlerinde pistlerde veya şehir yollarında düzenlenen, Grands Prix adındaki yarışlardan oluşan FIFA Dünya Kupası ve Yaz Olimpiyatları’ndan sonra en çok izlenen spor organizasyonudur.

Tarihi

Tarihi 1920’lere dayanan Formula 1, 1939’a kadar tek koltuklu arabalarla

mesi dolayısıyla bu bir şampiyona yarışı olarak geçerli olmadı.

1947 yılında Dünya Sürücüler Şampiyonası oluşturuldu ve 1950 yılında Birleşik Krallık’ta bulunan Silverstone pistinde ilk şampiyona yarışı organize edildi. Birleşik Krallık Kral ve Kraliçesi’nin de izlediği yarışta dünyanın pek çok bölgesinden soylular ve önemli kişiler de bulunuyordu. Şampiyonayı en yakın rakibi ve 1951 yılından 1957 yılına kadar şampiyonluğu kimseye kaptırmamış olan Juan Manuel Fangio’yu ufak bir fark ile geçen İtalyan Giuseppe Farina, Alfa Romeo’su ile kazandı.

Günümüzde Formula 1

En çok takip edilen sporlardan biri olan Formula 1, 90’lı yıllardan itibaren Türkiye dahil birçok ülkede düzenlenmeye başlandı. 1958’den beri sürücü-

ler şampiyonluğunun yanı sıra Ferrari, Mercedes, Alfa Romeo gibi üreticiler ve Redbull, Williams, Force India gibi bağımsız markaları barındıran markalar şampiyonluğu da bulunmaktadır.

Türkiye Grand Prix

İlk Türkiye Grand Prix’i 2005’te düzenlendi. 2011’e kadar devam eden yarışlar sözleşme yenilenemediği için sona erdi. Daha sonra 2020’de 13-15 Kasım tarihleri arasında 9 yıllık aranın

ardından ilk Formula 1 yarışı organize edildi. Yarışı 1. sırada tamamlayan Lewis Hamilton 7.şampiyonluğunu ilan etti.

Bu sene ise Türkiye GP’si geçtiğimiz haftalarda İstanbul Park’ta yaşandı. Yarış Mercedes pilotu Valtteri Bottas kazandı. Max Verstappen ikinci, Sergio Perez üçüncü oldu. Geçen sene-ki şampiyon Lewis Hamilton ise yarışı 5. Sırada bitirdi.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

2021 NOBEL KİMYA ÖDÜLÜ

Zeynep Poyraz

Molekül inşa etmek zor bir sanattır. Atomlar, yavaş ve dolambaçlı bir dizi kimyasal reaksiyon yoluyla belirli düzen içinde birleştirilmelidir. 2021 Nobel Kimya Ödülü, yüzyılın başında kimyagerlerin yeni moleküller oluşturma biçiminde devrim yaratan, süreci daha hızlı ve daha çevre dostu hale getiren bir araç geliştiren iki bilim insanına verildi: Benjamin List ve David MacMillan.

Dr. David MacMillan'ın telefonu çarşamba sabahı erken saatlerde Stockholm'den gelen bir aramayla çaldı fakat o eski bir iş arkadaşının şakası sanıp duymazdan geldi. Daha sonra tekrar çaldığında, Dr. Benjamin List'in İsveç Kraliyet Akademisi'nin kendisine ulaşmaya çalıştığını söyleyen bir mesaj attığını gördü. Dr. MacMillan, Dr. List'e cevap yazdı ve metnin gerçek olmadığına dair 1000 dolar üzerine bahse girip tekrar uykuya daldı.

Uyandığı zaman telefonunun, onu Nobel Ödülü için tebrik eden me-

sajlarla dolu olduğunu gördü. Şimdi 1000 dolar borçta ama çok mutlu bir insan olduğunu söyleyen Dr. MacMillan o anki hislerini “Bu, oturup seni buraya getiren tüm insanları düşünmek zorunda kaldığım ve seni çok duygusal kılan hayattaki o tuhaf anlardan biri.” diyerek anlattı.

Dr. Benjamin List, ailesiyle Amsterdam'da tatildecken bir telefon görüşmesinde haberi aldı. Karısıyla kahvaltı yaptığını ve bu büyük sürprizi kesinlikle beklemediğini söyledi.

Geçmişte birisinin onu İsveç'ten arayabileceği konusunda şaka yapmayı sevdiğini belirterek “Ama bugün şaka bile yapmadık ve kesinlikle bunu tahmin etmedik ve bir anda İsveçre, telefonumda belirdi.” dedi.”O anda ne hissettiğinizi tarif etmek zor” diye ekleyen Dr. List, “Kesinlikle asla unutmayacağım çok özel bir andı.” dedi.

Çoğu araştırma alanı ve endüstri, kimyagerlerin moleküller oluşturabilmesine bağlıdır. Bu çalışma,

kimyasal tepkimeleri kontrol eden ve hızlandıran maddeler olan katalizörleri gerektirir. Vücudumuz, yaşam için gerekli molekülleri kesen enzim formunda binlerce katalizör içerir. Katalizörler bu nedenle kimyagerler için temel araçlardır, ancak araştırmacılar uzun zamandır prensipte sadece iki tür katalizörün mevcut olduğuna inanıyorlardı: metaller ve enzimler.

Doğada bulunan enzimler, vücutta özel kimyasal eylemleri gerçekleştiren proteinlerdir, ancak laboratuvarında büyük ölçekte kullanımları zordur ve süreç büyük miktarda ısrafa yol açar. Platin veya kobalt gibi metaller de bazı reaksiyonları başlatabilir, fakat çoğu yalnızca üretim bağlamlarında elde edilmesi zor olan havasız, susuz ortamlarda çalışır. Ek olarak, birçok metal katalizör de çevre için toksiktir ve tedarik edilmesi pahalıdır.

Benjamin List ve David MacMillan'ın, 2021'de Nobel Kimya Ödülü'ne layık görülmesinin nedeni de 2000 yılında birbirlerinden bağımsız olarak üçüncü tip bir kataliz geliştirmeleridir. “Asimetrik organokataliz” adını verdikleri küçük organik moleküller üzerine kurulu üçüncü katalizör, hem çevre dostudur hem de üretimi ucuzdur.

Dr. Cheng'e göre, bu, çok önemli bir çalışmanın yerinde bir takdirdir. “Kimyagerleri laboratuvarında sihirli değneklere sahip sihirbazlar olarak düşünebiliriz” diyor “Asayı sallıyoruz ve bir tepkime oluyor. Nobel ödüllü bu kişiler kimyagerlere çok

daha verimli ve daha az savurgan olan “yeni bir değnek” verdi”.

O zamanlar Kaliforniya'daki Scripps Araştırma Enstitüsü'nde çalışan Benjamin List, iki molekülü karbon bağları aracılığıyla birbirine bağlayan aldol reaksiyonunu inceliyordu. Organizmalarda bu tür reaksiyonlar, gıdayı enerjiye dönüştürmek için çok önemlidir ve Aldolaz A adı verilen büyük ve karmaşık bir enzime bağlıdır. Bununla birlikte, enzimin yalnızca küçük bir kısmı reaksiyonu katalize eder ve Dr. List, bu küçük kısmın tek bir amino asit olduğunu keşfetti. Proteinin işini yaparken son ürünün bir versiyonunu diğerinden çok daha sık üretebilen bu araştırma yeni bir kataliz yöntemine yol açtı.

Dr. List, basın toplantısında “Bu deneyi yaptığımda ne olacağını bilmiyordum ve bunun aptalca bir fikir olabileceğini düşündüm.” dedi. “İşe yaradığını gördüğümde, büyük bir şey olabileceğini hissettim.”

Dr. List'ten habersiz olan Dr. MacMillan, aynı zamanda alternatif organik katalizörler arıyordu. Metallerin katalitik etkisini daha basit bir şekilde taklit eden ve aynı zamanda nihai ürünün iki olası ayna görüntüsünden birinin üretimini destekleyen küçük organik moleküller tasarladı. Böylece yeni bir tür olan asimetrik organokatalizi icat etti.

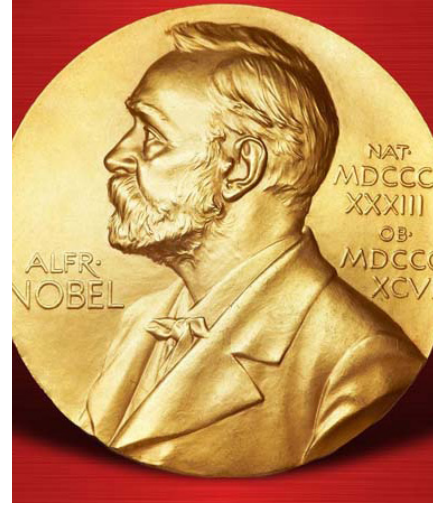
Nobel Kimya Komitesi Başkanı Johan Åqvist, “Bu kataliz kavramı basit olduğu kadar dahice ve gerçek şu ki birçok insan bunu neden daha önce düşünmediğimizi merak etti” diyor.

Organik katalizörler, daha aktif kimyasal grupların bağlanabileceği kararlı bir karbon atomu çerçevesine sahiptir. Bunlar genellikle oksijen, azot, kükürt veya fosfor gibi ortak elementler içerir.

Bu da, katalizörlerin hem çevre dostu hem de üretilmesi ucuz olduğu anlamına gelir. Araştırmacılar, metal bileşikleriyle aynı zengin kimyaya sahip organik moleküller kullanan daha ucuz, daha küçük ve daha güvenli katalizörler keşfettiler. Teknikleri ayrıca daha basit ve daha çevre dostudur.

Günümüzde organokataliz, enzimatik ve geçiş metali katalizinden sonra asimetrik katalizin üçüncü ayağı olarak kabul edilmektedir. List, MacMillan ve çalışmalarından ilham alan bir dizi kimyager; Mannich reaksiyonları, Michael ilaveleri ve Friedel-Crafts reaksiyonları gibi klasik asimetrik reaksiyonların organokatalize edilmiş versiyonları dahil olmak üzere giderek daha fazla organokatalitik reaksiyon keşfediyorlar. Bu reaksiyonları kullanılarak, araştırmacılar artık yeni farmasötiklerden güneş pillerinden ışığı yakalayabilen moleküllere kadar her şeyi daha verimli bir şekilde inşa edebilirler. Bu şekilde, organokatalistler insanlığa en büyük faydayı sağlıyorlar.

Dr. List, “Bizim keşfimizin gerçek devrimi, enzimlerle ve hatta en karmaşık metal kompleksleriyle yapamayacağınız şeyleri yapabilen son derece reaktif katalizörlerle şimdi yüzeye çıkıyor” dedi.

İKLİM KRİZİ NEDİR, NE YAPMALIYIZ?

Öykü Dönmez

Sıcaklıklar artıyor, buzullar ve karlar eriyor, kuraklıklar ve orman yangınları daha yaygın hale geliyor, yağış düzenleri değişiyor ve küresel ortalama deniz seviyesi yükseliyor. Hepimiz bir gün uyanıp içecek suyumuzun olmadığını görmekten, dışarı oksijen tüpü olmadan çıkamaktan korkuyoruz.

Çünkü yaşayacak bir dünyamızı, sığnağımızın olmaması düşüncesi hepimiz için bir kabus gibi görünüyor. Bazılarımız bunu önlemeye çalışsa da, görmezden gelinemeyecek büyüklükte bir kesim de sorumluluk almamayı seçiyor. İklim değişikliği zaten oluyor, zamanımız azalıyor ama bu savaşmaktan vazgeçmemiz gerektiği anlamına gelmiyor. Gördüğümüz güzellikleri çocuklarımızın, torunlarımızın da görebilmesi için dünyamızı geleceğini kurtarmalıyız.

İklim krizi, en basit tanımıyla dünyamızın ömrünü kısaltan, kaynaklarımızı sınırlandırıp iklim değişikliğine sebep olan duruma verdiğimiz addır. İklim değişikliği olarak da tanımlayabileceğimiz ve küresel ısınmanın ciddiyetinin artmasıyla birlikte iklim krizi olarak değiştirilen bu kavram, insanların çevre ve doğa bilinci olmadan sergilediği davranışlar yüzünden ortaya çıktı.

Atmosfere salınan sera gazı miktarı iklimi değiştiriyor ve değişen iklim de çölleşme, kuraklık, dengelessiz yağış oranı ve sıcaklık artışına yol açıyor. Sıcaklığın artması ile kısaca buzullar eriyor, okyanusların asit oranı artıyor, bitkiler yok oluyor ve hayvanlar ölüyor. Kömür gibi fosil yakıtların kullanımı, binlerce elektrik tüketimi, ormansızlaşma, endüstriyel tarım ve hayvancılık hem bugünlerimizi hem de

yarınlarımızı etkileyecek bir iklim felaketinin başrol oyuncularına haline geliyor.

Elbette bu durum güzel Türkiye'mizi de etkiliyor. 2011 yılında yayımlanan İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'nda, Türkiye'de yıllık ortalama sıcaklığın gelecek yıllarda 2,5°-4°C artacağını, artışın Ege ve Doğu Anadolu Bölgelerinde 4°C'yi, iç bölgelerinde ise 5°C'yi bulacağını öngörürken, Türkiye'nin yakın gelecekte daha sıcak, daha kurak ve yağışlar açısından daha belirsiz bir iklim yapısına sahip olacağını ortaya koyuyor.

İklim değişikliğiyle mücadele etmek için insan faaliyetlerine bağlı emisyonları azaltmalı veya ortadan kaldırmalıyız. Teknoloji, bu sorunu çözmek için kullanılabilirse faydalı olabilir. Çünkü güncel konular yeni çözümler gerektiriyor. Gelecekte başka bir gezegene gitmeye başlasak bile, Dünya'nın hala insan yaşamı için en uygun gezegen olacağına inanıyorum. Acı gerçek şu ki, iklim değişikliği gerçek ve Dünyamızı düzeltmek için sınırlı bir zamanımız var. Birinin harekete geçmesini beklemek yerine o alanda çalışarak bir şeyler yapmalıyız. Sahip olduğumuz güzelliklerin bir an önce farkına varılmasını diliyorum.

IPCC'den alınan kaynağa göre günlük hayatımızda yaptığımız birkaç değişiklikle iklim krizinin önüne geçmeye yaklaşabiliriz:

* Daha az kırmızı et, süt, peynir ve tereyağı satın alıp daha çok yerli üretim gıdalar tüketin, gıda atıklarını azaltın.

* Seyahat yöntemlerinizi değiştirin. Elektrikle çalışan otomobiller kullanın ama kısa mesafeyse yürüyün veya bisiklete binin. Uçaklar yerine trenleri, otobüsleri kullanın.

* İş için seyahat etmek yerine, video konferansla iletişim sağlayın.

* Yıkanan çamaşırları kurutma makinesine atmayın, çamaşır ipinde kurutun.

* Evlerinize yalıtım sistemi kurun.

* Her tüketim ürününde düşük karbon talebinde bulunun.

İNSANLIKLAYA YAŞIT FOBİ: NIKTOFOBİ

Mert Ay

İnsanların büyük bir çoğunluğu çocukluk dönemlerinde karanlıktan korkmaya başlar ve bazılarında da bu korku yetişkin olmalarına rağmen devam eder. Hatta bizim de dahil olduğumuz pek çok toplumda koyu renkli, yani kara tonlarda giysiler cenazelerde giyilir ve yas durumunu temsil eder. Aynı zamanda ölüm meleği, cadı kıyafeti gibi dini figürler de siyah kıyafetlerle tasvir edilirler. Peki, neredeyse tüm insanlar nasıl oluyor da karanlığa karşı aynı bakış açısına sahip olabiliyorlar? Karanlık hakkında bizi bu kadar korkutan şey nedir?

Herhangi bir fobi gibi tabii ki niktofobinin de psikolojik kökenleri bulunmaktadır. Toronto Ryerson Üniversitesi'nde psikoloji profesörü olan Martin Antony, “Korku, acı hissi gibidir. Sadece bizi olası bir tehlikeye karşı korumak için vardır. İşte o ‘korku’ bizi tehlikelere karşı tetikte tutuyor.” diyor. Henüz ateşin bile bulunmadığı ve etrafımızdaki dünya hakkında şu ankinden çok daha sınırlı bilgiye sahip olduğumuz tarih öncesi dönemlerde, hava karardığında avcı-toplayıcı olan insanların yırtıcı hayvanlar tarafından saldırıya uğrama ihtimali çok daha fazlaydı. Bir süredir geliştirdiğimiz bilim ve teknoloji sayesinde insanlar olarak besin zincirinin en üstünde olsak da hala eski dürtülerimizi koruyoruz ve geçmişte bizim için büyük bir tehdit olan yırtıcıların boşluğunu doldurmak için kurgusal canavarlar yaratıyoruz. Hatta korku filmlerinde canavarların direkt olarak

gösterilmeme sebebi de tam olarak budur. Hayal gücümüzün bizi asıl korkutan şey olan bilinmezliği tanımlamak için yarattığı figürlerden daha korkunç canavarlar filmlerde gösterilemiyor. Oldukça uzun süren ve hâlâ da devam eden bu evrim sürecinde edindiğimiz karanlık korkusu o kadar derine işledi ki günümüze kadar bizimle geldi.

Elbette karanlıktan korkan herkes niktofobiye sahip olmuş olmuyor. Bir kişinin bu fobiye sahip olduğunu söylemek için kişinin karanlıktan geceleri evden çıkamayacak kadar korkması gerekiyor ve böyle bir durum yaşayan kişinin de derhal bir uzmandan yardım alması öneriliyor.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

AŞILARA GÜVENEBİLİR MİYİZ?

Aynur Toraman

Aşı Nedir?

Bir enfeksiyona karşı bağışıklık sağlamak için hazırlanmış, vücutta çeşitli yollarla verilen biyolojik ürünlere aşı denir. Aşı, insanları hastalıklardan ve hastalıkların neden olduğu sonuçlardan koruyabilmek için sağlam ve risk altındaki kişilere uygulanır. Vücut, bu şekli ile kendisine zarar vermeyen mikrop ya da toksinleri tanır ve onlara karşı bir savunma geliştirir. Böylece vücut mikropla karşılaştığında önceden geliştirdiği savunma sistemini kullanarak mikropla savaşır ve kişi hastalığa yakalanmaz. Oluşan bağışıklama genellikle ömür boyu vücutta kalır ve hastalık etkeni ile karşılaşınca onu etkisiz kılmak için savaşır. Aşılanarak bağışık hale gelmiş bireylerin oluşturduğu toplumlarda hastalıklar, salgınlar görülmez. [1]

Dünya genelinde milyonlarca insan koronavirüse karşı korunmak için aşı olmayı savunurken birçok kişinin de aşı konusunda çekinceleri var. Bu kişiler, aşı adaylarının hızlı geliştirilmiş olmasından ötürü güvenilir olup olmadığı ve yan etkilerin yeterince araştırıp araştırılmadığı konusunda tereddütlüler.

Covid Aşısı Nasıl Üretiliyor?

Erken dönemde faz III çalışmalarına başlamış beş aşı, üç farklı yöntemle üretilmektedir. Bu yöntemler:

1. İnaktif Aşilar

- Gelenekselleşmiş yöntemlerle üretilir.
- Virüs parçalanıp etkisiz hale getirilerek vücudumuza zarar verilmenden bağışıklığımız uyarılır.
- Uzun dönem etkileri konusunda diğer aşılara kıyasla daha net konuşulabilir.
- Öldürülmüş virüs ihtiva etmelerinden dolayı ilk aşamada daha güvenli olduğu kabul edilir.
- 2-8°C’de saklanabilir.
- Üretimi diğerlerine göre daha zor ve yavaştır.
- Türkiye’de yapılan faz III çalışmasının ara değerlendirme sonuçlarına göre aşının etkinliği %91,25 olarak tespit edilmiştir.
- Sinovac aşısı bu sınıfa girmektedir.

2. Viral Vektör (Adenovirüs) Aşıları

- Grip benzeri hastalık yapan bir virüsün (adenovirüs) genetik müdahale sonrası koronavirüs proteini ile desteklenerek insanda bağışıklık oluşturmaya amaçlanır.
- Bu aşılar; Zika, Chikungunya gibi viral hastalıklara karşı uzun bir süredir faz III aşamasındaydı.
- Aşıların içindeki mikroorganizmalar canlı olmakla birlikte, güçsüzleştirildiklerinden dolayı insanlarda hastalık yapamazlar.
- Avantajı 2-8°C arasında, yani rutin olarak kullanılan aşı dolaplarında saklanabilmeleridir.
- Yeni aşı geliştirme teknolojilerindendir.
- Sputnik-V ve Oxford/AstraZeneca aşıları (AZA-1222) bu sınıfa girmektedir.

3. Mesajcı RNA (mRNA) Aşıları

- mRNA, vücudumuzda doğal olarak üretilen protein sentezinde rol alır.
- Laboratuvarlarda yapay olarak üretilen mRNA’lar, tıpkı kendi mRNA’larımız gibi çalışarak virüse karşı bizi uyarmayı amaçlamaktadır.
- Bu moleküller daha sonra kendi

moleküllerimiz gibi yıkılarak vücuttan atılırlar.

- Bu aşılar 25 yıldır kanser dâhil pek çok hastalığın tedavisine yönelik olarak kişiye özel immunoterapi yöntemleriyle çalışılan teknolojiye benzer şekilde üretilen aşılardır.
- Bu aşıların en büyük dezavantajı Biontech/Pfizer aşısının (BNT-162b2) -70°C’de, Moderna aşısının (mRNA-1273) -20°C’de saklanabiliyor olmasıdır.
- Biontech/Pfizer, Moderna aşıları bu sınıfa girmektedir. [2] [3]

Aşılar Ne Kadar Güvenli?

Aşının güvenliği ile ilgili denemeler, önce hücre düzeyinde, sonra da hayvanlar üzerinde laboratuvar-da başlar. Ardından insanlarda denenir. Testin temel ilkesi, küçük bir grupta başlayıp, aşının güvenliği ile ilgili bir endişe olmaması halinde bir sonraki aşamaya geçmektir.

Laboratuvar testlerinde güvenlikle ilgili bir sorun çıkmadığında bilim insanları aşının veya tedavinin ne derece etkili olduğunu denemeye geçiyor. Bu aşamada çok sayıda gönüllü üzerinde deneme yapmak gerekiyor. Gönüllü deneklerin yarısına aşı, yarısına ise hiçbir etkisi olmayan plasebo uygulanıyor. Araştırmacılar ve denekler kime ne verildiğini ilk aşamada bilmiyor. Elde edilen tüm veriler kontrol edilip bağımsız gözlemcilerce denetleniyor. Covid aşısı denemeleri süreci çok hızlı işlemiş olsa da bu aşamaların hiç biri atlanmadı.

Bunun yanı sıra koronavirüs aşılarının güvenilirliğini tartışırken bir şeyi akıldan tutmak gerek: Covid-19 öldürmeye devam ediyor. Dolayısıyla aşıyla ilgili riskleri göz önüne alırken, diğer riskin de devam ettiği ni unutmamamız gerekiyor. [4]

Aşılarla veya ilaçlara kim onay veriyor?

Aşılar, üretim ve dağıtım aşamalarında çok sıkı kontrolden geçiyor. Ülkemizde kullanılan tüm aşılar Dünya Sağlık Örgütü, EMA, FDA gibi dünyaca kabul görmüş otoritelere ya da TITCK tarafından ruhsatlandırılmış, Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen ve onaylanan GMP (İyi Üretim Prosedürleri) kullarlarına uygun üretilmiş aşılardır. Üretilen her bir seri için gerek üretici, gerek üretilen ülke resmi makamlarınca ayrıntılı analiz ve testler yapılmaktadır. Satın alınan aşı ve antiserumların zararsızlık ve etkinlik analizleri ve uygunluk testleri Sağlık Bakanlığı bünyesinde Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu kontrolünde bulunan ulusal referans laboratuvarı İlaç Biyolojik ve Tıbbi Ürünler Laboratuvarı tarafından deneyimli personel ve gelişmiş cihazlar ile yapılmaktadır. Uygulanan tüm aşı ve antiserumlar analizlerden geçmiş ve güvenilirlerdir.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı MH-RA'da 1200 kişi çalışıyor. Başında ise tüm kariyerini ilaç düzenleme işine vakfetmiş Dr. June Raine yer alıyor. [5]

Yan Etkileri Neler?

Pfizer/BioNTech aşısı Covid-19'u yüzde 95 oranında azaltıyor fakat aşı yapılan yerin acıması, baş ağrısı, üşüme ve kas ağrısı gibi yaygın yan etkileri var. Aşı yapılan her 10 kişiden en az biri bunları hissedebilir.

Bazı insanlar da rastgele ortaya çıkan sağlık sorunlarını aşıya bağlıyor. Önümüzdeki aylarda da bazı korkutucu haberlerin paylaşılacağını tahmin etmek zor değil. Fakat gerçek şu ki, insanlar sürekli hastalanıyor. İngiltere'de her beş saniyede bir kişi kalp krizi bir kişi de felç geçiriyor. Her yıl 600 bin kişi ölüyor. Bir kişinin aşılandıktan kısa bir süre sonra alakasız bir sağlık sorunundan hayatını kaybetmesi gayet mümkün. Bu durum, bazı çocuk aşılarının otizmle ilişkilendirilmesi ve sonrasında yapılma sıklığının düşmesi sonucu çocukların korumasız kalması örneğini tekrarlamamalı. [6]

Aşı olduktan sonra da maske takılmalı mı?

Aşı sizi virüsten tamamen korumaz, virüs karşısında daha güçlü durabilmenizi sağlar. Yani aşı olsanız bile virüse yakalanma ihtimaliniz vardır. Bu nedenle virüse yakalanmamak için maske takmalı ve sosyal mesafenizi korumaya devam etmelisiniz.

Koronavirüs Aşıları Hakkındaki İddialar ve Gerçekler [7] [8]

Aşı DNA'mızı Değiştiriyor

Yeni geliştirilen bazı aşılar, virüsün genetik materyalinin bir parçasını, yani genetik talimatları taşıyan mRNA'yı kullanıyor. İngiltere'de kullanım onayı alan ve Türkiye'nin de sipariş verdiği Pfizer/BioNTech aşısı da bunlardan biri. mRNA, vücudun kendi moleküler mekanizmalarını kullanarak, hücrelere virüste yer alan proteine benzer bir protein üretmeyi öğretiyor ve bu da bağışıklık sisteminin tepki vermesini sağlıyor.

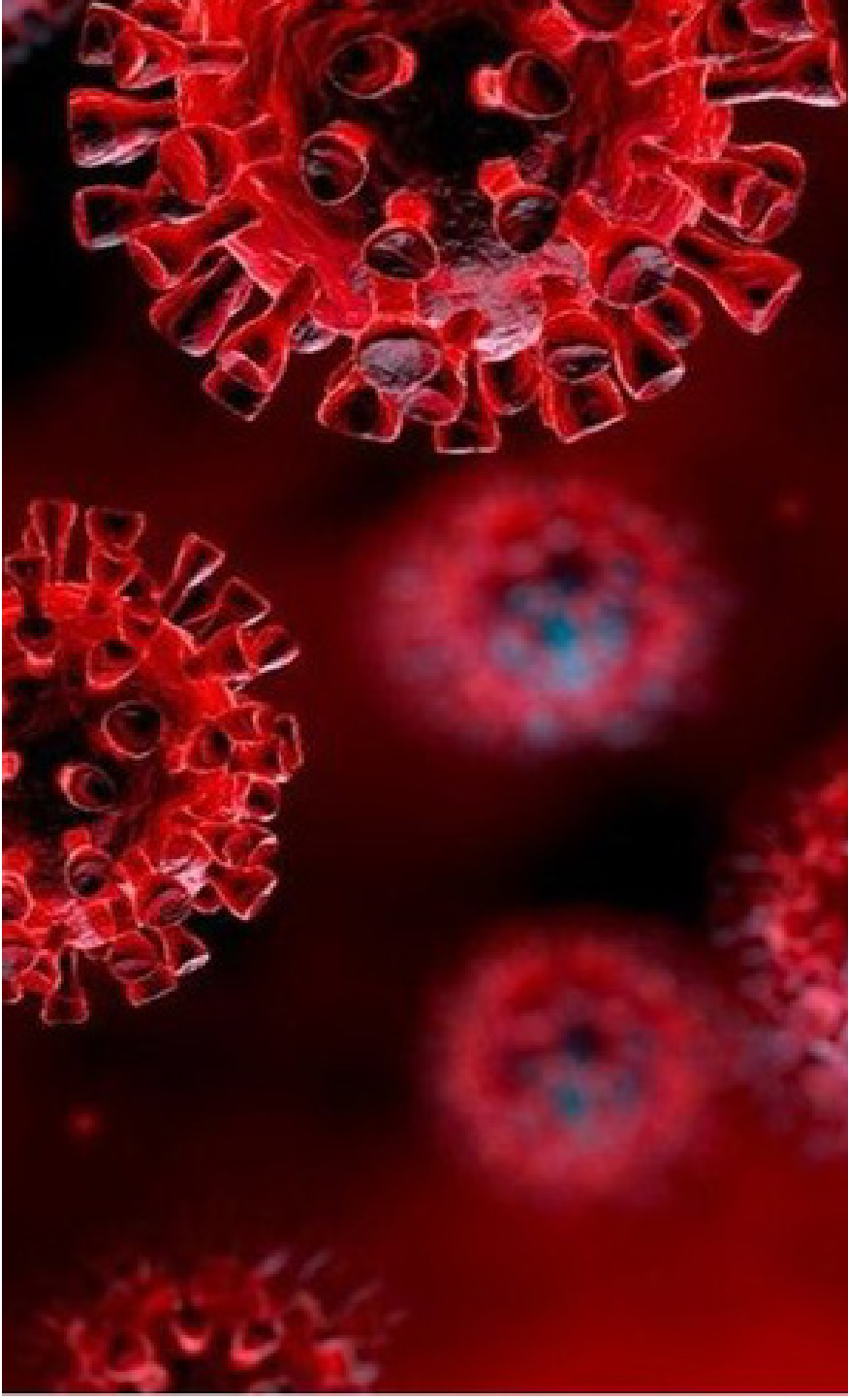
Koronavirüs aşısının DNA'mızı değiştireceğine ilişkin iddialar sosyal medyada en çok karşılaşılan söylentiler arasında.

Vaccine Education Center'da çalışan virolog Dr. Paul Offit'e göre mRNA bir gen parçası olmadığı için genomlarda herhangi bir değişime yol açamaz. Dolayısıyla mesajcı RNA'nın buraya ulaşması için önce hücre çekirdeğini geçmesi gerekiyor. Ancak mRNA, DNA'yı barındıran hücre çekirdeğinin dışında kalıyor. mRNA sadece sitoplazmaya girebiliyor ve burada protein oluşturuyor. Dolayısıyla mRNA aşıları hücre çekirdeğine giremediği için DNA'ya entegre edilmeleri ya da DNA'yı değiştirmeleri mümkün değil.

Mikroçip İddiaları

Söylentiler mart ayında Bill Gates'in yaptığı bir açıklamayla yayılmaya başladı. Gates, kimlerin iyileştiğini, kimlerin test edildiğini ve kimlerin aşı olduğunu gösteren "dijital sertifikalar" olabileceğini söyledi ancak mikroçiplerden bahsetmedi. Oysa çalışmada bahsi geçen uygulamaya bir mikroçip değil, daha çok görünmez bir dövme benzetilebilir.

Ortada herhangi bir kanıt olmasına rağmen, mayıs ayında YouGov tarafından yapılan bir ankette, Amerikalıların yüzde 28'inin, Bill Gates'in aşı vasıtasıyla insanlara mikroçip yerleştirmek istediğine inandığı ortaya çıktı. Cumhuriyetçi-

ler arasında buna inananların oranı yüzde 44 olarak saptandı.

Bunun yanı sıra Stanford Health Policy araştırmacısı Doktor Christian Rose, “Böyle bir şey mümkün değil. Şu andaki en küçük bilgisayar yarım milimetreye 1 milimetre büyüklüğünde. Aşıya yerleştirilse bile vücuda enjekte etmek için fazla büyük çünkü aşı ile vücuda verilen madde 0,4 milimetre büyüklüğünde olabilir.” açıklamasında bulundu. 'Cenin Dokusu' Söylentisi

Aşıların insan ve hayvan ceninlerindeki bazı dokuları, özellikle de akciğer dokularını içerdiğine yönelik söylentilere de rastlanıyor. Bu iddialar bazen de "anne karnındaki 3-6 aylık bebeklerin kürtaajla alınıp bedenlerinin aşı çalışmaları için kullanılması" şeklinde paylaşılıyor.

Oxford Üniversitesi aşısını geliştirenler de klonlanmış hücrelerle çalıştıklarını belirterek, bu hücrelerin "kürtaajla alınmış bebeklerin hücreleri olmadığını" vurguluyor.

Hücreler, virüsün zayıflatılmış bir versiyonunu üreten fabrikalar gibi çalışıyor. Bu da aşının temel çalışma prensibini meydana getiriyor. Ancak zayıflatılmış virüsler, klonlanmış hücrelerin yardımıyla üretilmiş olsa da hücresel materyal aşının içinden çıkarılıyor.

İyileşme Oranı

Sosyal medyada yer alan aşı karşıtı argümanlardan birisi de, "Eğer koronavirüsten ölme oranı bu kadar az ise aşı olmak gereksizdir" şeklinde.

Aşı olmaya karşı insanlar tarafından paylaşılan bir görselde, Covid-19 hastalığında iyileşme oranının yüzde 99,97 olduğu söylenerek, koronavirüs kapmanın aşı olmaktan daha güvenli bir seçenek olduğu ileri sürülüyor.

Oxford Üniversitesi'nden istatistik uzmanı Jason Oke, koronavirüsten enfekte olanların yüzde 99'unun kurtulduğunu söylüyor. Yani her 10 bin kişiden 100'ü yaşamını yitirecek ve bu sayı, 10 bin kişiden 3 kişinin yaşamını yitirmesin iddiasından oldukça fazla.

Öte yandan Oke şunu da ekliyor: "Risk, yaş aralığına bağlı olarak çok değişiyor ve Covid-19 kaynaklı olarak uzun vadede meydana gelebilecek ölümler hesaba katılmıyor." Yani mesele sadece hayatta kalmaktan ibaret değil. Ölenlerin yanı sıra yoğun bakıma alınanlar ve hastalığın uzun süreli etkilerini yaşayanlar da söz konusu. Ayrıca sağlık sistemlerinin kapasitesinin aşılması, başka hastalık ve yaralanmalardan muzdarip hastaların iyileştirilmesi konusundaki olanakları da kısıtlıyor.

Londra Hijyen ve Tropik Tıp Okulu'ndan Prof. Liam Smeeth, toplam ölüm oranına odaklanmanın aşılarla ilgili temel noktayı kaçırdığını belirterek, aşı olmanın başkalarını korumak için atılması gereken bir adım olduğunu kaydediyor:

"İngiltere'de salgının en kötü boyutu ve sokağa çıkma kısıtlamalarının da gerekçesi, sağlık sisteminin kapasitesinin zorlanmasıydı. Bakım evlerindeki hasta ya da yaşlı kişiler ve hassas gruplar virüs kapığında ağır hastalanma riskini daha çok taşıyorlar."

Uzun Vadede Gözlenebilecek Yan Etkiler

Aşılarla uzun vadeli, yani iddia edildiği gibi yıllar sonra herhangi bir yan etki ortaya çıkması mümkün değil. Bağışıklık sistemi uzmanı Prof. Dr. Derya Unutmaz da bugüne kadarki tüm aşıların yan etkilerinin iki ay içinde ortaya çıktığını, uzun vade yan etkileri için bir biyolojik mekanizma olmadığını belirtiyor. Yani mevcut aşıların yan etki profilleri artık biliniyor. New York Medical College'da görev yapan Dr. Robert Amler, şu ana kadar mevcut koronavirüs aşılarının üç aylık süreç sonrasında herhangi bir yan etkiye neden olmadığını belirtiyor.

Veriler Saklanıyor

Denetleyici kurumların kararları kamuoyuna açıklananlardan çok daha fazla bilgiye dayanır. Bunların yalnızca bir kısmı basın açıklamalarıyla duyurulur.

Verileri saklamak mümkün değildir. Aşıyla ilgili herhangi bir güvenlik çekincesi varsa denetleyici kurumlar bunları görür. Şirketlerin laboratuvarlardaki testler, hayvanlı deneyler, ilk faz güvenlik deneyleri, ikinci faz doz deneyleri ve üçüncü faz geniş kapsamlı deneylerin tüm verilerini teslim etmesi gerekir. Prof. Evans, bütün bunların en az 10 bin sayfalık bilgi içerdiğini söylüyor.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

HATAYIN DEFNELERİNİ ENERJİYR DÖNÜŞ-TÜREN DEFNE PELET

Selen Vatansever

Daha sürdürülebilir bir dünya yaratmak için bu konuda çalışan daha fazla kadın girişimciye, lidere ihtiyacımız olduğu biliniyor. Girişimiyle hem dünya hem de kendi ülkesi için fark yaratan kadınlardan biri de Ayşegül Abacı. Abacı'nın öyküsü Hatay'da başlıyor.

Ayşegül Abacı, kömürün bir alternatifi ve kömürün vermiş olduğu zararların hiçbirini vermeden hem ısınmayı sağlayan hem de doğa dostu, çevreci pelet yakıtını üretiyor. Hatay'da ailesinin sahip olduğu defne kurutma işletmesinde çıkan yakında atıl durumdaki defne dallarının söndürülememesi üzerine dalların yüksek yanıcı özelliğini fark etti. Ardından dalların yanıcı özelliğini değerlendirmek üzere düşünmeye başladı. Doğayı kirletmeden hatta doğayı koruyarak ısınma ihtiyacına çevreci bir alternatif sunan biyokütle yakıtı üretmeye karar ver-

di.Defne dalının yanıcı özelliğinden faydalanmak isteyen Abacı, daha sonra ağaç kırıntılarından yapılan pelet türü yakıtı araştırdı. Abacı, işletmelerinde her gün tonlarca çıkan atık durumundaki defne dallarını pelet cinsi yakıtı dönüştürmeye karar verdi. Yaklaşık 4 yıl önce kurduğu işletmesinde, parçaladığı dalları sıcak presle pelete dönüştüren Abacı, elde ettiği ürünü Türkiye'nin yanı sıra yurt dışına pazarlamaya başladı.

“Biz bu işe başlarken bir yol göstericimiz yoktu. Yeri geldi işçi gibi çalıştık.”

Türkiye genelinde defne dal atıklarından biyokütle yakıtı üreten ilk şirketi kurarken pelet yakıtı alanında ülkemizin tek kadın girişimcisi olarak faaliyet gösteriyor. Ailesinden aldığı destekle 45 KW gücünde bir pres makinası satın alarak yine ailesine ait olan 100 metrekare ka-

palı alanda test ve denemeler yapıyor. Günde 2 ton kapasiteyle başladığı üretimin ardından 2017 yılında Defne Pelet'i kurdu. Üretimi kısa sürede önce günde 5 tona sonra da 20 tona çıkarttı. Üretimi günde 20 tona çıkardıktan sonra ilk ihracatı Finlandiya'ya gerçekleştirdi. Ormana yük olan atıkları katı yakıt haline getirmekle kalmayıp Hatay'ın Yayladağı ilçesindeki istihdama da katkı sağlıyor. Ayrıca 2020 yılında patentini aldığı Daphne Cats Litter markasıyla kedi kumu piyasasına giriyor.

Sistemin çok yeni olduğunu ve bir kadın olduğu için bunun handikaplarını çok yaşadığını ancak şuan bu durum bir pozitif ayrımcılığa dönüştüğünü belirten Abacı, üretimini artırarak Türkiye'de ve dünyada pelet yakıtı konusunda ilk akla gelen marka olmayı hedefliyor.

EVİRİM BİLİMİ

Anonim

Evrim; nesiller içindeki gen, özellik gibi kompozisyonların uzun yıllar boyu hem yapı hem işleyiş bakımından değişime uğramasıdır. İlk olarak Charles Darwin'in yayımladığı Türlerin Kökeni adlı kitapta bahsedilen evrim teorisi, günümüzdeki halinden oldukça farklıdır.

Evrim Neden Bilimdir? Sözde (Sahte) Bilim Nedir?

İddia, inanç ve söylentiler neticesinde ortaya çıkan oluşumlar, deney ve gözleme dayalı olmayan; astroloji, numeroloji, yaratılışçılık gibi konular birer bilim değildir. Her ne kadar doğru veya kısmen doğru önermeleri olsa da, gerçekçilikten tamamen uzak olağanüstü olaylar vardır ve yeterli desteği her zaman bulacaktır. Kabul etmesek de bu bir gerçek ve bunu reddetmemiz gerçeği değiştirmez. O halde bazı tesadüfler ve söylentiler üzerinde durmayıp bu konuya daha objektif yaklaşalım.

Gözlemlenebilir Evrim

Evrimsel süreç, daha tarih öncesi çağdan beri devam ettiği için ne zaman ve nasıl başladığı hep bir sır olarak kalacak olabilir. Günümüzde doğal ve yapay seçim veya adaptasyon yoluyla gerçekleşen evrimi gözlemleyebiliriz. Buna mikro evrim denir. Mikro evrimi incelerken canlı türlerin soy ağacının tek bir dalına odaklanılır. Bazı bakterilerin zamanla ilaçlara karşı direnç kazanması sebebiyle her yıl grip aşırıları geliştirilir. Bu mikro evrime örnektir. Tarım ürünlerine zararlı bazı böcek ve haşerelerin, ilaçlara karşı direnç kazanması da gözlemleyebildiğimiz evrim türlerinden biridir.

Evrimi Destekleyen Bazı Bulgular

Körelmiş Organlar

Körelmiş yapılar, evrime göre,

canlılarda zaman içerisinde işlevsizleşerek iz halinde kalmış yapılarıdır. Bazı körelmiş organlar, zamanla ev sahibi organizmalar tarafından asıl işlevlerinden farklı görevlerde kullanılacak şekilde evrimleşebilirler. Örneğin, hayatı bir önem taşımasına rağmen sağlıklı her insan vücudunda apandisit bulunur. Bu organ tavşan, at gibi otçul hayvanlarda selülozun sindiriminden sorumludur. Ya da kuyruklu canlılar gibi sahip olduğumuz kuyruk sokumu kemiği, vücudumuzda bazı kaslar için tutunma işlevi görür.

Yirmilik Dişlerimiz

Yirmili yaşlarına yaklaşmış bütün insanlarda olan, eski dönemlerde bitki ve ağaç kabuğu kemiren atalarımızdan kalma diş grubu olduğu düşünülüyor.

Derilerimizin ve Tüylerimizin Kabarması

Korktuğumuzda veya üşüdüğümüzde vücut ısıımızın korunması için tüylerimizin kabarması da homo sapiens'in evrildiği tüylü türlerden gelen bir davranıştır.

Sosyal ve Kültürel Tepkiler

Evrim tartışması; sicim teorisi veya kuantum fiziği tartışması gibi farklı bilimsel görüşlerin fikir alışverişi yapması değildir. Halkın evrime bakış açısının altında yatan nedenlere dair hızlı küreselleşmeye hazırlıksız yakalanmış olmamız , dini öğretilerdeki insanın yaratılış öyküsünün bilimin bulgularıyla çeliştiğinin düşünülmesi, bu anlamda insanı diğer canlılardan ayrı tutma eğilimi ve Türkiye'nin, Avrupa'da olduğu gibi bir aydınlanma döneminden geçmemiş olması gibi düşünceler öne sürülmüşse de evrim kuramının toplumdaki kabul edilebilirlik seviyesine dair daha birçok sosyokültürel araştırmaların yapılması önem taşımaktadır.

AKADEMİ

INTERVIEW WITH BETÜL KARANFİL GÖL

1) As we know, you are one of the English teachers at our school. How did you decide to become an English teacher? Is there a specific incident that led you to make this decision?

I have had an interest in English since I was a child. (Especially pronunciation) As you know, if you want to study English at university, you should choose English Department in High School also. After 2-year-education in Samsun Anatolian High School, I wanted to study in Istanbul or Ankara. After the results were announced, I learned that Ankara was my new home. In my 4-year-education at university, there was a new era for me. I had to decide to be a teacher or a white-collar. The first option was more suitable for me. So, I'm here !

2) How did you improve your own English? Which learning and teaching methods do you find more efficient?

I can say that I have learned English at High School. And on those days, we didn't have the opportunities you have now. You can listen to the songs, follow the

useful websites, have interactive activities etc. In my opinion, watching movies or TV series is the best way to learn English, as you can see and hear at the same time. As you know, the more senses you appeal to, the more effectively you learn. Also, we shouldn't forget the importance of learning vocabulary.

3) Were there any moments that you gave up being a teacher? What have you done in these cases?

I think, I am patient when I interact with students. When I see enthusiastic students, I try to do my best. Thank God, there was never a moment I gave up.

4) Our school is one of the schools that provide IB education. Is teaching in the IB classes different compared to the normal classes? If it is, what are the differences?

Yes, I am an English B teacher in Vefa High School for 2 years. As you know, IB Programme contains some differences. I have been trying to teach critical thinking power instead of focusing on grammar. By the help of IB curriculum, you can broaden your horizons also.

Above all, the happiness of students is important.

5) Do students who take IB education experience some difficulties? Which difficulties have you noticed?

In the beginning of the term, students had difficulties, especially with criticizing and justifying most of the time. Because, they would learn mainly grammar, but now they have to change a little bit. Instead of grammar, we are trying to speak English more, criticize the events, characters, and setting, or require them to create new products. Although this may be difficult at first, they adapt over time.

6) Are there any languages that you are currently learning or would like to learn except English and your native language?

At high school and university, I learned German, but then I have forgotten by time. It is upsetting, but nothing to do. But I would definitely like to learn French because it is very attractive and kind language for me. I think I will enroll in the course as soon as possible.

TARİH

OSMANLI’DA PADİŞAHIN YETKİLERİ VE DEMOKRASİ

Umut Çiçek

İnsanımız, cumhuriyet ve demokrasi kavramlarını tam olarak kavrayabilmiş değil. Cumhuriyetin olmadığı bir devlet gayet demokratik olabiliyorken cumhuriyetin olduğu bir devlet anti-demokratik olabilir. Demokrasinin beşiği olarak tanımlanan İngiltere’nin krallık olması ve totaliter bir tek parti rejimiyle yönetilen Kuzey Kore’nin cumhuriyet olması buna örnek verilebilir. Yaşanan anlam karmaşası ve yapılan propaganda sebebiyledir ki saltanat sistemine sahip olmasından dolayı Osmanlı padişahlarının da baskıcı ve diktatör olduğu zannedilebiliyor. Ben de fikirleri ve iddiaları değerlendirmek maksadıyla idare şekli monarşi olan Osmanlı Devleti’nde padişahın sahip olduğu yetkilere ve uygulanan politikaya dair bilgi ve belgeleri sizlerle paylaşacağım.

1993-2008 yılları arasında Türk Tarih Kurumu başkanlığı yapmış olan Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu, Osmanlı Devleti’nde kanun ve nizamların İslam hukukuna dayandığını, padişahın ise bu kanunlarla bağlı olduğunu belirtir:

“Osmanlı Devleti’nde kanun ve nizamlar, bir İslam devleti olarak İslam hukukuna dayanmakta, dolayısıyla gerekli kurallar Kur’an, hadis, icmâ ve kıyas gibi İslam’ın temel ilkelerine göre tespit edilmekteydi. (...) Bununla birlikte Padişah; devlet işleriyle ilgili meselelerde, şer’î ve hukukî konularda gerekli kimselerle görüşüp fikir alırdı. Bu durumdan anlaşılacağı üzere, zâhiren geniş ve hudutsuz yetkiye sahip görünen padişah, aslında birtakım kanunlarla bağlıydı. Osmanlı hükümdarlarının ilk ve en kudretli zamanlarında bile divan kararlarına uydukları ve bunun hâricine çıkmadıkları görülmüştür.”[1] (Görsel 1’e bakınız.)

Ordinaryüs Profesör Enver Ziya Karal ise, padişahın; “imparatorluğun en az hür olan adamı” olduğunu yazar:

“...padişahın hak ve yetkileri hudutsuz gibi görünürse de gerçekte böyle değildir. Yakın çağların başında padişah, imparatorluğun en az hür olan adamıdır. Çünkü hayatını saray geleneklerine, çalışmalarını da şeriat kaidelerine göre ayarlamak zorundadır.”[2] (Görsel 2’ye bakınız.)

Ayrıca Karal, Osmanlı Devleti’nin demokrat karakterli temellere dayandığını ifade ediyor:

“Osmanlı hükümeti şekil bakımından bir monarşi idi. Fakat bu monarşi demokrat karakterli temellere dayanmakta idi. Osmanlı

İmparatorluğu’nda, Avrupa’da olduğu gibi, imtiyazlara dayanan aristokrat bir sınıf yoktu, İslam dinine mensup olmak şartıyla bütün vatandaşların devlet hizmetlerine girmeye hakkı vardı. Onur ve yetki devlet kapısında görülen hizmetle kazanılırdı. Bu hizmetten ayrılan kimse, hizmetten önceki seviyesine inerdi.”[2] (Görsel 3’e bakınız.)

Osmanlı’da yıllarca bulunmuş ve İstanbul’da çıkan “La Turquie” gazetesinin başmuharrirliğini yapmış olan Fransız yazar Charles Mismer de 1870 tarihli “Soirées de Constantinople” adlı eserinde Osmanlı’nın dağılma devri esnasındaki idaresini “demokrasi” şeklinde tarif etmektedir:

“Bugün zamanımıza hâkim olan umumî düşünceler asırlarca İslam âleminin hakemi ve hâkimi olmuştur, İslamiyet’te umumî düşüncelerin öyle bir kudret ve kuvveti vardır ki, vaktiyle halifeler ve ondan sonra da padişahlar büyük bir dikkatle mütemadiyen ona kulak verirlerdi. Tarihın kaydına göre birçok padişahlar hakikati öğrenmek için geceleri şehrin muhtelif mahallelerinde tebdil gezerler, halk topluluklarına karışırılar ve bu suretle milletin kalbini dinlemiş olurlardı. si yeniçerilerle Mısır kölemenlerine varıncaya kadar herkes Kur’an ruhunun mümessiliydi. Yeniçeri isyanları umumiyetle para ve bahşiş yüzünden zuhur etmekle beraber çok defa padişahın bazı menhus müşavirlerini cezalandırmak veyahut kendi cehaletlerinden dolayı dine aykırı zannettikleri islahata mâni olmak için tertip edilirdi. Saray yahut şehir veyahut ordu cina-yetlerle kana bulandığı zamanlar nice dervişlerin, vaizlerin ve hattâ alelâde Yeniçeri neferlerinin suçluları ve hattâ eğer padişah da suçluya onu bile cezalandıracak kadar cesaret göstermelerine bir çok defalar tesadüf edilmiştir. ‘Padişahım çok yaşa!’ seslerinin ‘Biz artık seni istemiyoruz!’ naralarıyla bastırılması pek çok görülmüş bir vaziyettir. Bütün bu demokratça örf ve âdetler, nizam ve intizama davetler, bütün bu başkaldırmalar birtakım üstünkörü müşahitler tarafından soysuzlaşma ve gerileme olarak yansıtılmış olsa da hakikatte bunlar İslâm hükümlerinin esasını teşkil etmektedir.”[3] (Görsel 4’e bakınız.)

Padişahın kanuna itaat etmeye mecbur olduğunu gösteren Fatih Sultan Mehmet’in meşhur yarılma hadisesini de kıymetli tarihçilerimizden İsmail Hami Danişmend “Tarihî Hakikatler” isimli kitabında şöyle izah etmektedir:

“İstanbul kadısının huzurunda da Fatih’in bir hüküm giydiği hakkında meşhur bir rivayet vardır: Evliya Çelebi seyahatnâmesinin Millet Kütüphanesi’ndeki Emirî Koleksiyonu’nda bulunan yayınlanmamış bir yazma nüshasının birinci cildinin 36’ncı sayfasında nakledilen bu kıymetli an’ane, Abdurrahman dil’in “Hâdisât-i Hukukiyye”sinin 1923’de yayınlanan 12’nci cüz’ünün 185- 186’ncı sayfalarında da hulâsa şeklinde neşredilmiştir. Bu tarihî ananeye göre o büyük padişah Fatih Camii’ni yaptırırken iki mermer sütunu üzer arşın kesip kısaltan mimarbaşının ellerini kestirmiş, mimar dava açmış ve işte bunun üzerine mahkemeye davet edilen Doğu Roma fatihi: “Emir Şer’-i Şerifindir!” diye İstanbul kadısının huzuruna çıkınca, usul bilmediği için baş köşeye geçmek istemiş-se de birdenbire hâkimin şu ihtarına maruz kalmıştır: “Oturma beğüm! Hasminla mürâfaa-i şer’ olup ayak beraber dur.” (Hasmina karşı olan fikirlerini ileri sürerken onun gibi ayakta dur.) İstanbul kadısı şanlı maznuna haksız ve hükümsüz el kestirdiği için şer’an kendi ellerinin de kesilmesi lâzım geldiğini söylemiş-se de mimarbaşı “kısas” istemediği için Fatih Sultan Mehmed günde on akça tazminata mahkûm olmuş ve hatta kısastan kurtulduğu için bu tazminatı kendiliğinden yirmi akçaya çıkarmıştır.” [4] (Görsel 5’e bakınız.)

Halkın padişah üzerindeki etkisiyle alakalı olarak yine İsmail Hami Danişmend şunları yazmaktadır:

“Eski Türkiye’de halkın padişahı ve hükümeti tenkit ve hattâ alaya alma hakkı bugünkü Batı demokrasilerinin bile gölgede bırakacak derecededir. Kanunî ve saire gibi en büyük padişahlar bile yüzlerine karşı en şiddetli tenkitlere uğradıkları hâlde hiç ses çıkaramamışlardır. Meselâ “Avcı” lâkabıyla meşhur Dördüncü Sultan Mehmed’in hal’ine sebep av alışkanlığıdır: Ulemâ ve halk arasında bu yüzden şiddetle tenkit edilmeye başladığından bahsedilen, bu muhteşem avcının aleyhine camilerde vaazlar verilmiş ve bu vaziyetten korkan padişah da halka belli etmemek için gece karanlığında avlanmaktan başka çare bulamamıştır! Fakat buna rağmen nihayet bütün vezirler ve ulemâ Ayasofya Camii’nde toplanıp tahtından indirilmesine karar vermiş ve işte bunun üzerine bütün cemaat saraya gidip onun yerine kardeşi İkinci Süleyman’ı tahta çıkarmıştır.” [5] (Görsel 6’ya bakınız.)

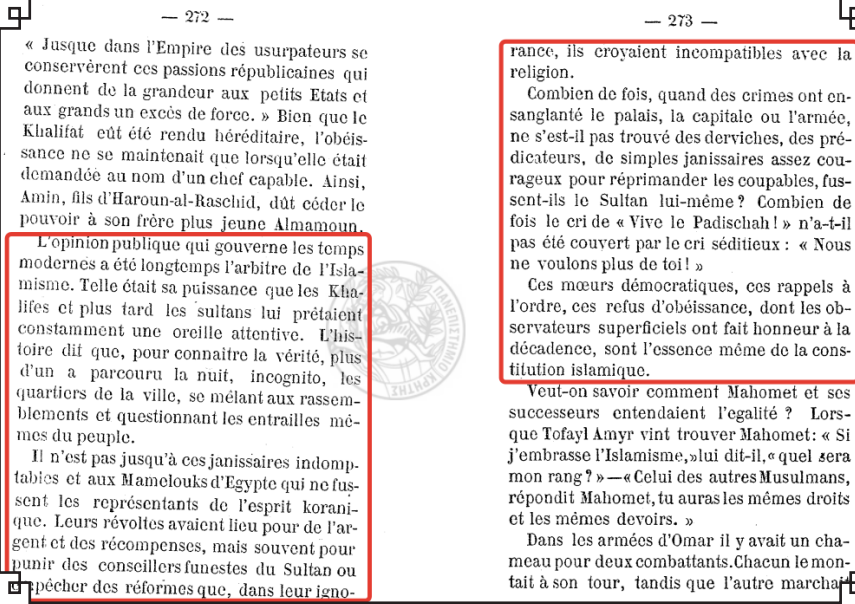
an’anelere dayanarak ve muamelâtın icaplarına göre yürüttürdü. Osmanlı Devleti’nde kanun ve nizamlar, bir islâm devleti olarak İslâm hukukuna dayanmakta, dolayısıyla gerekli kurallar Kur’an, hadis, icma ve kıyas gibi İslâmın temel ilkelerine göre tesbit edilmekteydi. Öte yandan şer’î hukuka aykırı olmamak şartıyla padişahın toplum yararına vereceği hükümler, örf adı altında toplanmış ve hükümdarın yasama yetkisini genişletmiştir.

Devlet işlerinde kesin bir karar verilmeden önce, işler divânda incelenir ve bundan sonra son karar hükümdarın olurdu. Hükümdarın herhangi bir mesele hakkında verdiği karar ve kat’î olarak beyan ettiği fikir kanundu. Türk devlet geleneğinde örf olarak adlandırılan bu husus, hükümdarların yönetimdeki gücünü arttırmıştır. Bununla birlikte Padişah devlet işleriyle ilgili meselelerde, şer’î ve hukukî konularda gerekli kimselerle görüşüp fikir alırdı. Bu durumdan anlaşılacağı üzere, zâhiren geniş ve hudutsuz yetkiye sahip görünen padişah, aslında bir takım kanunlara bağlıydı. Osmanlı hükümdarlarının ilk ve en kudretli zamanlarında bile divân kararlarına uydukları ve bunun hâricine çıkmadıkları görülmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu örgütleri, Kanunî Süleyman zamanında kesin şeklini almıştı. Osmanlı hükümeti şekil bakımından bir monarşi idi. Fakat bu monarşi demokrat karakterli temellere dayanmakta idi. Osmanlı İmparatorluğunda, Avrupa’da olduğu gibi, imtiyazlara dayanan aristokrat bir sınıf yoktu. İslâm olmak şartıyla bütün vatandaşların devlet hizmetlerine girmeye hakkı vardı. Onur ve yetki devlet kapısında görülen hizmetle kazanılırdı. Bu hizmetten ayrılan kimse, hizmetten ön-

evlâdına geçmeğe başlamıştır. Osmanlı padişahı, bütün tebaasının hükümdarı olduğu gibi, Yavuz Selim’in Mısır’ı aldığı yıldan başlayarak, bütün İslâmların da halifesi idi. Osmanlı padişahları, Yakın Çağ’ların başında, hükümdarlığı ve halifelîği bir aile mirası olarak kabul ediyorlardı. Bu Selim III’ün tahta çıkışını imparatorluk halkına bildirmek için yayınladığı bir fermanın şu satırlardan anlaşılmaktadır :

“Malûmunuz olsun ki, Tanrı’nın emriyle amcam Sultan Abdülhamid Han hayatım tamamıyarak cennete gitmekle saltanat ve hilâfet nöbeti irs ve istihkak yoluile bana geçti ilh..., Bu satırlara göre padişahın hak ve yetkileri hudutsuz gibi görünürse de gerçekte böyle değildir. Yakın çağların başında padişah, imparatorluğun en az hür olan adamıdır. Çünkü hayatım saray geleneklerine, çalışmalarını da şeriat kaidelerine göre ayarlamak zorundadır. Padişahlığa namzet olan, yâni veliaht bulur-

İstanbul kadısının huzurunda da Fatih’in bir hüküm giydiği hakkında meşhur bir rivayet vardır: Evliya Çelebi seyahatnâmesinin Millet Kütüphanesi’ndeki Emirî Koleksiyonu’nda bulunan yayınlanmamış bir yazma nüshasının birinci cildinin 36’ncı sayfasında nakledilen bu kıymetli an’ane, Abdurrahman Âdil’in “*Hâdisât-i Hukukiyye*”sinin 1923’de yayınlanan 12’nci cüz’ünün 185- 186’ncı sayfalarında da hulâsa şeklinde neşredilmiştir. Bu tarihî an’aneye göre o büyük padişah Fatih Camii’ni yaptırırken iki mermer sütunu üzer arşın kesip kısaltan mimarbaşının ellerini kestirmiş, mimar dava açmış ve işte bunun üzerine mahkemeye davet edilen Doğu Roma fatihi: - Emir Şer’-i Şerifindir! diye İstanbul kadısının huzuruna çıkınca, usul bilmediği için baş köşeye geçmek istemiş-se de, birdenbire hâkimin şu ihtarına maruz kalmıştır: - Oturma beğüm! Hasminla mürâfaa-i şer’ olup ayak beraber dur.¹⁸⁰ İstanbul kadısı şanlı maznuna haksız ve hükümsüz el kestirdiği için şer’an kendi ellerinin de kesilmesi lâzım geldiğini söylemiş-se de, mimarbaşı “kısas” istemediği için Fatih Sultan Mehmed günde on akça tazminata mahkûm olmuş ve hattâ kısastan kurtulduğu için bu tazminatı kendiliğinden yirmi akçaya çıkarmıştır.

Eski Türkiye’de halkın padişahı ve hükümeti tenkit ve hattâ alaya alma hakkı bugünkü Batı demokrasilerinin bile gölgede bırakacak derecededir. Kanunî ve saire gibi en büyük padişahlar bile yüzlerine karşı en şiddetli tenkitlere uğradıkları hâlde hiç ses çıkaramamışlardır. Meselâ “Avcı” lâkabıyla meşhur Dördüncü Sultan Mehmed’in hal’ine sebep av alışkanlığıdır: Ulemâ ve halk arasında bu yüzden şiddetle tenkit edilmeye başladığından bahsedilen, bu muhteşem avcının aleyhine camilerde vaazlar verilmiş ve bu vaziyetten korkan padişah da halka belli etmemek için gece karanlığında avlanmaktan başka çare bulamamıştır! Fakat buna rağmen nihayet bütün vezirler ve ulemâ Ayasofya Camii’nde toplanıp tahtından indirilmesine karar vermiş ve işte bunun üzerine bütün cemaat saraya gidip onun yerine kardeşi İkinci Süleyman’ı tahta çıkarmıştır.

Bu gibi vaziyetler, halkın tenkit ve tehzil hakkının sözden ibaret kalmadığını gösteren fi-

SINIRIMIZDAKİ TÜRKMEN YURDU: TÜRKMENLİ

Furkan Pilavcılar

Bu ayki yazımızda, Irak sınırları içinde bulunan ve Türkmenlerin çoğunluk olduğu şehirlerden bahsedeceğiz. Günümüzde halen varlıklarını sürdüren Türkmenler, Irak siyasetinde daha etkin olmak için çalışmalar yapmıştır. Bu yüzden de 24 Nisan 1994’te, Türkmeneli Cephesi adında bir kuruluş oluşturmuşlardır. Okuyucularımızı fazla meraklandırmayalım ve yazımıza geçelim.

Türkmeneli Neresi?

Türkmeneli; Telafer, Musul, Erbil, Altunköprü, Kerkük, Tazehurmatu ve birkaç şehri daha kapsayan

bir bölgenin adıdır. Bu şehirlerden en önemlilerinin yukarıda belirttiklerimiz olduğunu söyleyebiliriz. Kerkük, Musul ve Erbil; Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer almaktaydı fakat 1926 Ankara Antlaşması ile İngilizlere verildi. Bölge zaten İngiliz işgali altındaydı. Mondros Mütarekesi’nden birkaç gün sonra işgal edilmişti. Bölgedeki petrol kaynakları, elbette yabancı devletleri bu bölgeye çekiyordu. Milli Mücadele’den dolayı bu konularla fazla ilgilenme fırsatımız olmadı. Günümüzdeki sınırlarımız Misak-ı Milli sınırları ile aynı olsaydı hiç şüphesiz ekonomik ve jeopolitik olarak daha iyi avantajlara sahip olacaktık. [1] [2]

Irak Türkmenleri

Günümüzde Irak’ta yaşayan Türkmenler, Safeviler ve Osmanlı Devleti’nin torunlarıdır. Onlardan önce Selçuklu da burada uzun yıllar hüküm sürmüştür fakat çoğu Türkmen, Osmanlı zamanından kalmadır. Aralarında Şii Türkmenler de vardır fakat bu, Türkmeneli’nin birliği için bir sorun teşkil etmemektedir. Türkmeneli Cephesi, mezhep ayırmadan bütün Türkmenleri bir arada tutar. Onların lehçesi, Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesine çok benzemektedir. İran’a giderse nice Tebriz’e kadar Türkçe konuşarak gezebileceğiniz gibi Türkmeneli’ni gezmek için de Arapçaya fazla ihtiyacınız olmayacaktır. 2005 yılından itibaren Latin alfabesi temelli Türkçe eğitim veren okullar açılmıştır. Bu sayede, genç nesiller de dillerini ve kültürlerini devam ettirebileceklerdir.[3]

Türkmenlere Yönelik Katliamlar

4 Mayıs 1924 tarihinden itibaren katliam olarak nitelendirebileceğimiz 3 olay vardır. Mayıs 1924’te bir asker ile bir Türkmen’in arasında çıkan tartışma sonucunda 200 Türkmen katledilmiştir. 1959’ta Türkmen asıllı olmayan bir yöneticinin, Kerkük’e belediye başkanı olarak

atanması sonucunda Türkmenler ve Kürtler arasında gerginlik yaşanmıştır. Sonuç olarak; Irak ordusu 120 Türkmen evini havaya uçurmuş, birçok Türkmen katledilmiş ve yaralanmıştır. Sonuncu olay ise Altunköprü Katliamı’dır. Saddam Hüseyin’in askerleri, 28 Mart 1991’de 100’den fazla Türkmen’i katletmiştir. Türkmenlere yönelik baskılar bunlarla sınırlı değildir. Bölgedeki terör örgütleri de zaman zaman onlara saldırmaktadır.[4]

Sonuç

Sınırlarımıza yakın bir yerde yaşayan Türkmenler sınırsız değildir. Türkiye, her zaman bu bölgedeki soydaşlarını desteklemektedir. Son yıllarda Türkmeneli Cephesi’nin Irak’ta daha etkin olması, bunun bir göstergesidir. Umudumuz, Türkmeneli’ndeki soydaşlarımızın daha rahat ve iyi şartlarda yaşamlarını sürdürebilmesi ve hatta gelecek yıllarda bağımsızlıklarını ilan edebilmesi yönündedir. Bir başka yazıda görüşmek dileğiyle...

SOSYAL BİLİMLER

EN İLGİNÇ BALKAN GELENEKLERİ

1. BURNESHAS (YEMİNLİ BAKİRE)

Arnavutluğun bir geleneği olan “Burneshas”ın kökeni 15. yüzyıla kadar dayanıyor. İhtiyaçtan doğan bu gelenek aslında kadınların yemin ederek erkek gibi yaşamaya başlamasını ifade eder.

Eski dönemdeki toplumlarda mirasın varisi olmak, ev geçindirmek, ailevi sorunlara çözüm bulmak gibi haklar erkeğe aitti. Savaş zamanında ailedeki erkeklerin kaybedilmesi, erkek varis kalmaması, kadınların özgür olmak istemesi, genç kızların evliliğe zorlanması gibi toplumsal sebepler sonucu kadınlar yeminli bakire olmayı tercih ediyorlardı.

Bu kadınlar saçlarını kesiyor, pantolon giyiyor, ağır işlerde çalışıyor, kahvehanelerde oturuyor, silah taşıyıp evlerini koruyorlardı. Anlaşıldığı üzere o zamanlardaki evin erkeği oluyorlardı. Mutfak ve temizlik işlerini kesinlikle yapmıyorlardı ve ettikleri yemine göre de evlenmeleri yasaktı. Toplumun erkeklere gösterdiği saygıyı bu ka-

dınlar da görüyorlardı. Yalnızca erkeklere özgü şeyleri yapma hakkına da sahiptilerdi. Artık eskisi gibi olmasa da günümüzde yaklaşık 40 kadar yeminli bakire olduğu biliniyor.

2. BOCUK GECESİ

Bir kış geleneği olan Bocuk Gecesi yüzyıldan fazla zamandır bir Türk geleneğidir. Balkanlar’da doğmuştur ama çoğunlukla Edirne ve çevresinde dünyanın dört bir tarafından gelen ziyaretçilerle kutlanan çok eğlenceli ve sıra dışı bir gelenektir. Ocak ayının ortasında kutlamalar başlar. En soğuk gecenin Bocuk Gecesi olduğuna inanılır.

Eğer Bocuk Gecesi’nde bir evde gelenekler uygulanmazsa bütün sene boyunca o evin bereketinin kaçacağına inanılır ve bu inanışa göre Bocuk denen korkunç bir varlık kışın en soğuk günlerinde beyaz giyip insan kılığında dışarı çıkıp kapı kapı dolaşmış fakat kabak pişen evlere karışmazmış.

Bu yüzden insanlar Bocuk Gecesi’nde kabak pişirip kalabalık

söfralarda birlikte yerler. Gece vakti beyaz giyinip sokakta dolaşırlar ve birbirlerini korkutmaya çalışırlar. Gece, suya bir tahta atarlar ve eğer ertesi gün tahta donmuşsa o evde yıl boyunca bereketin eksik olmayacağına inanılır.

3. MARTENİÇKA(MARTENİT-SA)

Neredeyse bütün Balkan coğrafyasında görülen bu gelenek en eski Bulgar geleneklerinden biridir. Baharla birlikte gelen bolluğu sembolize eder. Mart ayına girerken baharın gelişi münasebetiyle Baba Marta (Marta Nine) günleri başlar ve bu günlerde herkes birbirlerine kırmızı beyaz yünlerle elde örülmüş bileklikler hediye eder.

Bu bilekliklere marteniçka denir; şans, sağlık ve bereket getireceğine inanılır. Asla satılamaz, sadece hediye edilebilir. Bileklik haricinde süs eşyaları da hediye edilebilir. Mart sonuna kadar takılır. Eski geleneklere göre ise leylek ve kırlangıç görmeden koldan çıkarılmaz. Bu dönemlerde hayvanların, ağaçların ve hatta evlerin bile bir

İrem Bozkuş

marteniçkası olur. Türkiye’de de bazı bölgelerde devam eden bu gelenek UNESCO tarafından koruma altına alınmıştır.

4. KUKERLANDİA

Şimdi bahsedeceğim geleneğin kökeni üç bin yıl öncesine dayanır. Bulgaristan, Yunanistan ve Trakya bölgesinde her sene şubat ayının sonlarında coşkuyla kutlanan bu gelenekte herkes rengarenk kostümler ve yerel kıyafetler giyip genelde hayvan figürleri taşıyan maskeler takarlar.

Yüksek seste çalınan çan sesleri ve takılan maskelerin onları kötü ruhlardan koruduklarına inanıyorlar. Aslında bu geleneğin asıl amacının hasadın artmasını, sağlığı ve mutluluğu dilemek olduğu da söylenebilir. Bu gelenekte yarışmalar, konserler, şenlikler ve kutlamalar yapılarak baharın gelişi coşkuyla kutlanır. Bulgaristan ve diğer Balkan ülkelerinin haricinde Edirne’de de bu gelenek baharı müjdeleme adı altında kutlanır.

MATERNİÇKA NASIL YAPILIR?

Zeynep Tabo

1.Bileğinizden biraz daha uzun bir kırmızı bir beyaz ip kesiniz. Daha sonra bu iplerinin birer uçlarını birbirine bağlayınız.

2.Düğüm ortada kalacak şekilde kırmızı ipin ucundan tutarak kırmızı ipi geriniz. Diğer elinizle de beyaz ipin ucundan tutup,kırmızı ipi ger-meyi bırakmadan,saat yönünde çeviriniz.

3.İp daha fazla çevrilemediğinde ve gerilemediğinde,ikisi de birbirine dolandığında ;diğer iki uca da düğüm atınız.

Artık marteniçkanız hazır!

MEDYAYI ANLAMAK ÜZERİNE

Merve Abacı

2018 yılındaki ABD ara seçimlerine kısa bir zaman kala, ABD basını meşgul eden en önemli haberlerden biri Honduras’tan ABD’ye yola çıkan, birkaç bin kişilik konvoylar olmuştu. Artan kıtlık sebebiyle ülkelerinden yola çıkan göçmenler, yaklaşık 4600 km uzunluğundaki zorlu ve tehlikeli yolu haftalarca teperek ABD’ye doğru gelmekteydi. ABD basını tarafından bu durum bir işgal olarak lanse edildi ve “Venezüella’daki militanların konvoyları organize ettiği, Demokrat Partililerin bu konvoydakilere af çıkarcığı” şeklindeki spekülasyonlar ile beraber verildi. Yaklaşık 12 milyon kaçak, 47 milyonluk bir göçmen nüfusuna sahip olan, her sene bir milyondan fazla legal göçmen kabul eden ABD’nin medyasında bu dönemde Honduraslı göçmenler hakkında 280 bin tane reklam filmi oynatıldı. Ara seçimlerin ardından Honduras konvoyları ile ilgili haberler bıçak gibi kesildi ve konvoylar vardığında kayıtları yapılp Meksika sınırındaki mülteci kamplarına yerleştirildiler. Bu dönemde medyanın olayın üzerine bu denli eğilmesi, ve haberlerin ise bir anda kesilmesi ise medya kullanımına dair bir örnek oluşturdu.

Bilgi vermek, fikir alış-verişi yap-

mak, kamuoyu oluşturmak, yığınları kontrol etmek... Medyanın fikirler üzerinde reddedilemez ama sıklıkla küçümsenen bir tahakkümü var. Bu tahakküm esasen kitlesel hareketleri doğuruyor veya bastırıyor, fikirlerimize sinsice tezahür ediyor, politikadan gündelik hayata kararlarımızı etkiliyor ve bazen karar verme yetimize ket vuruyor. Medyanın bir piyasa olmakla birlikte, aynı zamanda yönetimin kontrolünde, yer yer yönetim ile birleşen bir yapı olması medyanın bir araç olarak kullanılmasına sebep olabiliyor. Üstelik maruz kalmaktan kaçamayacağımız, test etmemizin ise mümkün olmayacağı bir araç. Hal böyleyken medyanın yöntemlerini anlamak ve medyanın bize “izin verdiğinin” ötesinde düşünmek aktif olarak çaba gösterilmesi gereken bir uğraş halini alıyor.

Foucault, “söylem”in iktidar olgusu ile iç içe hareket ettiği söyler. İktidar ve bilgi arasında yakın bir bağ olduğuna dikkat çekerken; söylemin, halka iletilen bilgi ve iktidarın dayanağı arasında bir araç görevi gördüğüne dikkat çekiyor. Otorite çoğu zaman meşruiyetini fiziksel bir şiddet kullanarak değil, bilgi ve düşünsel dünyaları kontrol ederek sağlıyor.

Foucault’un analizine göre, söylemin kendine en fazla yer bulabildiği medya bu noktada bir rıza mekanizması olarak çalışmakta. Bireyin fikirlerini etkileyen, oluşturan, yönlendiren medya, kamusal alanda söylem sayesinde etkili olabiliyor. Medya kendini otorite ve yönetimden ayrı konumlandıramadığında, iktidar etki alanını genişletiyor ve söylemler içerisinde gizli konumda kendine yer buluyor.

Ulus Baker’e göreysen medya fikirleri “olayları” kontrol ederek yönlendirmekte. “Medyaya Nasıl Direnilir?” adlı yazısında durumu şu şekilde özetliyor, “Medya ‘olaylar’ımızı kaybettiriyor bize. Dolayısıyla düşünce yeteneğimizi de... Çünkü her düşünce, kendisi de bir ‘olay’ olmakla birlikte, olaylar üzerine olmak zorundadır. Medya ise bize ‘bireyleşmiş’, birbirinden kopmuş, yani üzerinde düşünemeyeceğimiz olaylar veriyor: Skandalların birbiri ardına sıralanışı, medyanın en esaslı iki tekniğiyle soyut, hayali ve düşüncesiz bir dünya anlayışını dayatmaktadır – yani tekrar ve ısrar teknikleri: birincisi gündeme getirilmiş bir olayı bıktırıcı bir tekrarla üstelerek kafalara işleme yoluyla ikincisi, kitle iletişiminin bütün kanallarını mobilize

ederek, aynı olayı şurada duygusal, burada politik, bir yerde biçimsel, başka bir yerde enformatif biçimlerde, farklı mesaj türleriyle verip duruyor. Bu durumun en önemli sonucunun dezenformasyon yoluyla zihinleri etkileme değil, ‘olayları’ düşünülebilir olmaktan çıkarmak’ ve tekdüzeleştirmek diyebileceğim bir durum olduğunu düşünüyorum. Artık medyatik olmayan, yani medyanın karşısı olması gereken somut insan düşüncesi tarafından oluşturulmuş yeni bir ‘olay’ kavramına ihtiyaç duyuyoruz. Medyatik olay parlar-söner, saman alevi gibidir. Ama asıl önemlisi olaylar birbirlerine ‘tekrar’ ve ‘ısrar’ adını verdiğim mekanizmalar dışında bağlanamazlar: sonucu, psikolojik etkilerini her an hissedebileceğimiz yoğun bir ‘dumur’ duygusu, bir felç ve bıkmalık halidir.”

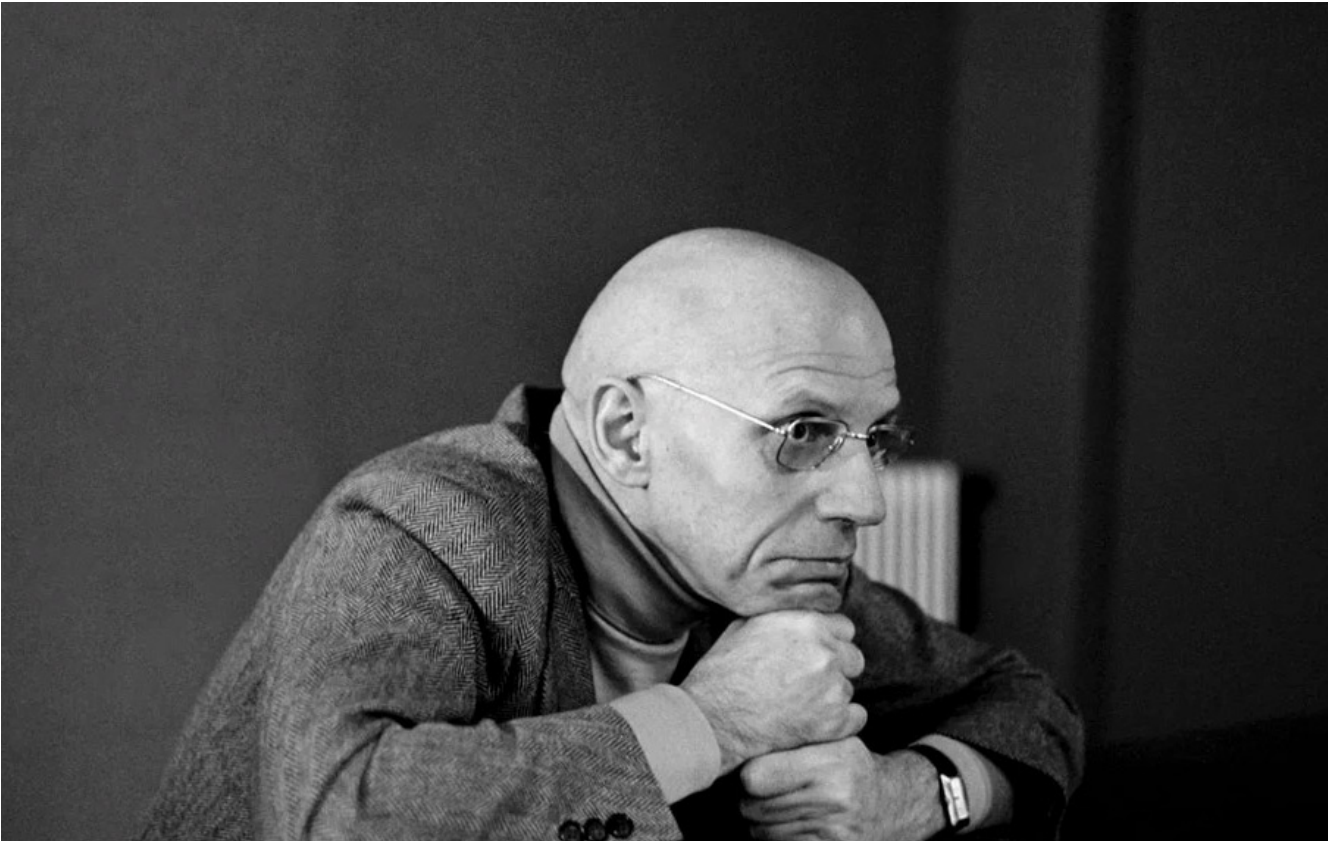
Medyanın okuyucuya olayları içini boşaltarak ve bitmek bilmeyen bir tekrar ile vermesi, bireyin düşünme mekanizmasını felce uğrattıyor. Örnek olarak, her gün kadın cinayeti haberleri medyada bir tekrar ile kendine yer bulabiliyor. Ancak medya bu “olayları” birleştirmeyi; olayların ne sebeple, hangi toplumsal arka plan ile geliştiğinin analizini vermiyor. Aynı şekilde trafik kazaları akşam bültenlerde kendine yer buluyor ve dikkatli olunması gerektiği uyarısı ile beraber veriliyor. Ancak trafik kazalarının şehirleşme ile beraber gelen, “vaktin nakit olduğu” anlayışı ile beraber artan bir olgu olduğu atlanıyor.

Medyanın haber verme alışkanlıklarının da ötesinde, yönetim ile birleşen formları, medyanın esas görevinden vazgeçmesi ve “yozlaşması” olarak yorumlanmaya kapı aralamakta. Sıklıkla “dördüncü kuvvet” olarak tanımlanan medya, “halkın seçtiği yöneticilere yine halkın sesini duyurmak” gibi mühim bir amaç taşıyor. Sonuç olarak medyanın bağımsızlığı, demokrasi için bir önkoşul halini alıyor. Propaganda aracı ve iletişim kanalı olmak arasındaki ince çizgi, basın özgürlüğünde yatıyor. Medyanın demokrasiyi denetleme yetkisi demokrasinin sağlanması için bir gereklilik oluyor. Kamusal vicdanı temsil eden medya, özgür medyayı öncelemektedir. “Konuşu-

lan konunun tabu kabul edilmesi, konuşmayı yapan öznenin ayrıcalıklara sahip olmaması, en temelde bireyin özgürlük hakkına sahip olamaması”na sebep olan yasaklar, medyanın içini boşaltıyor.

Kamusal vicdanı temsil eden medya, yalnızca otoritenin kısıtlayıcı etkisinden bağımsız olmayı gerektirmiyor. Aynı zamanda ekonomik çıkarlardan da bir miktar uzakta kalabilmeyi istiyor. Herman ve Chomsky propaganda kavramını liberal ülkelerin perspektifinden ele alarak, medyanın üst mercilerce verilecek ruhsat, reklam ve habercilik izinlerine muhtaç olduğuna dikkat çekiyor. Zira geliştirdikleri söylem otorite sahipleri ile uyduğunda, büyük medya kuruluşları mali destek elde edip piyasa pastasından daha büyük bir dilim alabiliyor. Bu da ekonomik koşulların medyayı araç olmaya ittiği şeklinde yorumlanabiliyor. Hatta büyük medya kuruluşları, alternatif sesleri marjinalleştirerek ve uç noktalarda göstererek büyük bir tekel oluşturuyor. Sonuç olarak geriye ortak söylemler üreten, yönetime yakın bir medya tekeli kalıyor.

Judith Butler ise medyanın algılarımıza nasıl işleyebileceği ile ilgili en çarpıcı örneklerden birini veriyor. Amerikan siyaseti üzerinden “Kimin insan olduğu, dolayısıyla insanca davranılmaya layık olduğu” tartışmalarını başlatan Butler, kimin insan olarak algılandığı konusunda medyanın rolüne değiniyor. Onlarca farklı örneğini bizim de görebileceğimiz, bir takım grupları aşağılayan, küçük düşüren, marjinalleştiren, tek yönden ele alan semboller; “biz” ve “öteki” arasındaki ayrımı güçlendirerek toplumdaki çatlakları derinleştiriyor. Belirli noktalarda şiddeti körüklüyor ve empati kuramamak üzerine bir “kültür” yaratıyor. Medyayı anlamak, medyaya direnmek ve medyanın yozlaşmasına karşı çıkmak... Tüm bu eylemler özgür düşüncüyü beslemekte. Büyük kitlelerin imgeler, semboller ve söylemler havuzunda kaybolmama çabası bireye, yöneticilere, aydınlarla ve medya mensuplarına sorumluluk yüklüyor. Düşünce dünyasının ve vicdanın sağlıklı bir şekilde çalışabilmesi de bunu gerektiriyor.

SANAT

OPHELIA

Şara Okçuoğlu

William Shakespeare’in en iyi ürünlerinden biri kabul edilen ve belki de en unutulmaz eserlerinden biridir Hamlet. 1599-1601 yılları arasında yazılmış olan intikam trajedisi, Shakespeare yaşadığı dönem boyunca da oldukça popüler olan oyunlardan biridir. Yazarın otuz sekiz oyununun içinden en uzun olanıdır ve sahnelenmesi yaklaşık beş saat sürer.

Hamlet, bir prensin babası öldürüldükten sonra aldığı intikamı anlatır. Danimarka’da geçen oyunda ana karakter Prens Hamlet’tir. Prens, Kral’ın ölümünden oldukça etkilenir. Babasının ölümü üzerinden iki ay geçmeden amcası Claudius hem Hamlet’in hakkı olan tahtı almış hem de prensin annesi ile evlenmiştir. Ruhsal bir çöküntü ile babasının hayaletini görmeye başlayan ve onu öldürenin Claudius olduğunu gören Hamlet öç almak istemiştir. Hamlet, amacını amcasından gizlemek için deli rolü yapmaya başlamıştır. Kralın adamlarından Polonius, Hamlet’in, kendi kızı Ophelia’ya duyduğu karşılıksız aşk yüzünden çıldırdığına inanmıştır. Yaşadığı tüm bu olaylar Hamlet’i öfkelenendir. Babası tarafından zaten iyice ezilen Ophelia, aşık olduğu Hamlet’in öfkesinin kurbanı olur. Sevgilisinin babasını öldürmesine dayanamayan genç kız nehirde boğularak ölür. Oyunda yirmi sahnenin sadece beşinde bulunur Ophelia. Buna rağmen Hamlet’i bile gölgede bırakarak sanatçıların, tiyatrocuların, yazarların dikkatini çeker.

NO TIME TO DIE İNCELEMESİ

Fotoğrafçılık ve Sinema Kulübü
Enes Polat

Modern James Bond erasını bitirecek olan Daniel Craig’in, Bond karakterini canlandığı 5. Film “No Time to Die” 30 Eylül 2021 tarihinde izleyicilere sunuldu. Peki, pandemi dolayısıyla birçok kez ertelenen bu film beklentileri karşılayabildi mi?

Film bir önceki James Bond filminden tanıdığımız Madeleine karakterinin çocukluğunu göstererek başlıyor. Bu sahne Madeleine karakterinin geçmişine ışık tutarken filmdeki ana kötü kahrmanı da tanıtmış oluyor. Bu sahne Safin isimli ana kötü için zayıf bir başlangıç olsa da Madeleine ile Safin karakterleri arasında bir bağ kuruyor ve “Spectre” filminden sonra yaşananlar gösteriliyor. Bond’un emekliliğini sürdürürken hala Madeleine ile beraber oluşunu, ikisinin arasındaki bağın güçlülüğünü, James Bond’un daha önce görülmemiş bir şekilde aşık olduğunu ve birine ilk kez bu kadar değer verdiğini görüyoruz. James Bond’a kurulan bir tuzak ile beraber Bond’un Madeleine’den şüphelenip ondan ayrılması ile film başlıyor.

Serinin son filmi olduğundan herkese veda etmek isteyen yapımcılar, bazı eski karakterleri yeniden beyaz ekrana taşıyarak seyirciyi filme daha çok bağlıyor. Film bu karakterlerle duygusal anlar yakalamaya çalışsa da bunu çok beceremiyor ve sahneler havada kalıyor. Eski karakterleri geri getirmesine rağmen bazı yeni karakterler de tanıtmaktan sakınmayan bu film, yeni 007 gibi baskın ve güçlü karakterler ortaya koymuş. Ancak bu yeni karakterlerden en çok ön planda olanı Safin; iyi işlenmemiş, klişe bir kötü adam olarak kalmıştır.

Dünyayı daha iyi bir yer yapma gerekçesi ile milyonları öldürmek isteyen, bağlı olduğu bir hobisi ve masum olduğunu düşündüğü insanlara karşı nazik ve kibar olan klasik bir “villain” olmuştur. Film bu karakteri ne kadar gizemli ve korkutucu yansıtmaya çalışsa da başaramamış, bu yüzden de film sonuna kadar Safin’e karşı ne saygı ne de sempati duyulabiliyor. Bu karakteri kurtarabilen tek şey Rami Malek’in oyunculuğu olmuştur. Safin’in nasıl bir insan olduğunu ve mantalitesini -bu mantalite klişe ve sıradan olsa da- çok iyi yansıtmış.

Ophelia üzerine çizimler, heykeller yapılır, çeşitli tez ve kuramlar geliştirilir, bu yazıda da bahsedeceğimiz gibi tablolar resmedilir.

Sir John Everett Millais, 8 Haziran 1829- 13 Ağustos 1896 tarihleri arasında yaşamış Kraliyet Akademisi üyesi İngiliz bir ressamdır. 1848’de bir grup İngiliz ressam, heykeltıraş ve şair, sanat kritiğini ortaya çıkarıp geliştirdikleri bir sanat akımı olan ön-raffaellocluk’un kurucularındandır. Millais 1852’de yaptığı yağlı boya Ophelia tablosunu Hamlet’in IV. Perde, VII. Sahnesinden esinlenir. Kraliçe ölüm haberini Ophelia’nın erkek kardeşi Laertes’e şu sözlerle haber verir: Orada, çelenklerini asmak için belki Tırmanırken söğüdün sarkan dallarına, Kıskaç bir dal kırılıvermiş Ve Ophelia düşmüş bütün çiçekleriyle Gözyaşları içine ırmağın. Etekleri alııp yayılmış da sulara Bir süre kalmış ırmağın üstünde denizkızı gibi, Başına gelenden habersiz, Ya da sulara yaşamak için yaratılmış gibi, Türkü söylüyormuş Ophelia Bölük pörçük eski halk türküleri. Ama ne kadar sürebilir bu? Su içip ağırlaşınca etekleri Kesip zavalılığın tatlı sesini Ölüm çamurlarına batırmışlar Ophelia’yı.

Tablo hakkında konuşmaya devam edecek olursak peyzaj kısmını 5 ayda tamamlayan Millais, diğer Ön Raffaelloclular gibi manzaraya daha çok önem vermiştir. Tabloda

doğal öğelerin birleşimini temel alan yoğun ve çok ayrıntılı yüzeyler yaratmıştır. Ressamın bu yaklaşımı “resimde ekosistem” olarak tanımlanmıştır. Ressam, Ophelia figürüne ise manzaraya göre daha hızlı bir şekilde tamamlamıştır. Ophelia modeli, Millais’nin şapkacı dükkânında çalışan bir arkadaşının keşfettiği 19 yaşındaki Elizabeth Siddall adlı bir genç kızdır. Siddall kuvvet içinde modellik yaparken, suyun ısınması için Millais’nin etrafa yerleştirdiği yağ lambalarının sönmesi ile hasta olur, daha sonra babası tarafından şikâyet edilince Millais’nin ücretini ödediği doktor tedavisiyle iyilemiştir. Siddall’ın babası, doktorun faturalarını ödemeyi kabul edene kadar sanatçıyı yasal işlemle tehdit etmiştir. Tabloda bulunan her çiçeğin bir sembolü vardır. Düğün çiçeğine benzeyen beyaz frezya çocuksuluk ya da nankörlüğü, ısırganlar acıyı, boynundaki menekşeler inançsızlığı, genç ölümü, iffeti temsil eder. Keçisakalı çiçeği Ophelia’nın ölümünün boş yere olduğunu, papatyalar masumiyeti temsil eder. Pembe güller kardeşi Leartes’in ona ‘Mayıs Gültü’ demesini, ayrıca gençlik, aşk ve güzelliği, hercai menekşe ise boşuna sevmeyi temsil eder.Ters laleler Ophelia’nın üzüntüsünü anlatır. Shakespeare’in metninde geçmeyen kırmızı gelincik ise Millais tarafından tabloya eklenir ve uyku ve ölüm anlamına gelir.

OPERA MI, MÜZİKAL MI?

Onur Devrim Özgen

Hepimizin genellikle benzettığı ve hatta karıştırdığı opera ve müzikal, aslında birbirinden oldukça farklı olan iki teatral formdaki sanat dalıdır. Sıklıkla karıştırılan bu iki türün farklarını belirtmeden önce, farkı daha iyi anlamamız açısından ikisinin de tanımalarına ve örneklerine bakmamız gerektiğini düşünüyorum.

Opera; genellikle konusunu tarih, mitoloji ya da güncel olaylardan alan sözlerinin tümü veya çok büyük bir kısmı bestelenmiş, müzikal estetiğe önem verilen teatral bir sahne sanatıdır. Sahne sanatı olduğundan dans, dekor, kostüm ve ışık gibi unsurlar operada önemli bir yere sahiptir. Operanın doğuş yeri ise birçok sanatın ortaya çıkış yeri de olduğu gibi İtalya’dır. Mozart’ın bestelediği “The Magic Flute”den “Queen of the Night” ariası illaki herkesin kulak aşinası olduğu, kendimce de çok sevdiğim, en bilindik opera eserlerinden birisidir. İkinci bir bilindik örnekse Bizet’in bestelediği “Carmen”dir.

ALÜMİNYUM RÖLYEF SANATI

Selen Vatansever

Rölyef, kökeni Fransızca olan bir kelimedir. Kişinin seçtiği yüzey, (kağıt, taş, alüminyum vb.) üzerine yapılan yükseltme ya da çöktirmelere rölyef (kabartma) denir. Üzeri işlenebilir malzemeleri şekillendirme olarak da tanımlanabilir. Kabartma eserler, figürlerin boyutlandırılarak oluşturulması ile ortaya çıkmaktadır. Alçak ve yüksek rölyef olmak üzere ikiye ayrılır. Yüzey üzerine yükseltilerek yapılıyorsa yüksek rölyef; çöktirilerek yapılıyorsa alçak rölyef adını alır. Bu şekilde oluşan kabartma eserler anlam ve sanatsal değer kazanmaktadır.

Alüminyum rölyef sanatı ise demir, bakır ve alüminyum gibi gereçlerin sac malzeme haline getirilip bunların arka yüzeylerinin işlenmesi ile doğmuştur. Alüminyum kabartma, alüminyum üzerine kalem gibi çizim araçları yardımı ile arkadan ve önden çizim yaparak desen oluşturma sanatıdır. Bu teknik, estetik ve tarihi değeri olan mimari yapılar

Müzikal ise; kendine özgü bir olay örgüsü olan müzik, dans ve diyalogların üzerinden olayın işlendiği bir teatral sahne sanatıdır. Müzikalde müzik, dans ve diyalog unsurları eser için önemli bir yer tutar. Ortaya çıkışı 19. yüzyıla dayanır. Herkesin bildiği bir müzikal örneği de “Grease” dir. Başka bir örneği ise, benim de en sevdiğim müzikallerden biri olan “Chicago” dur.

Opera ile müzikal birbirine çok benzese de belli başlı ayırım noktaları vardır ve bu noktaları iki türe de ilgisi olanlar için fark etmek kolaydır. Fakat ilgisi çok olmayan biri için fark etmek zor olabilir. En önemli farklılık operada ön plandaki unsurun müzik olmasıdır. Müzikal estetik, operada büyük bir yer tutar ama müzikalde müzik ne önemli olsa da operadaki değere sahip değildir. Müzikallerde oyuncular genelde kendi konuşma tonlarına yakın şekilde şarkıyı söylerler.

İkinci ayırım ise opera sanatçılarının müzisyen olmalarıdır. Müzikaldeki sanatçılar ise sahne sanatları eğitimi almış oyunculardır. Bu

ile değişik objeleri süsleyip dekoratif eşya olarak kullanıma sunma amacıyla folyo, bakır, pirinç levha üzerine uygulanmaktadır. Uygulanan işlemler sonucunda ortaya son derece güzel sanat eserleri çıkmaktadır. Kabartma tekniğiyle yapılan sanat eserleri, evlerimizde ve pek çok mekânda estetik görünümüyle göze hitap eder.

Folyo kabartma tekniği süsleme demirciliğine son yıllarda girmiş bir konudur. Folyo kabartma işlemeli ince bir işçilik ve el becerisinin yanında çok dikkatli çalışma isteyen bir tekniktir. Bu teknikte kendisini geliştiren bir kişi süsleme demirciliğinde göze hitap eden nadide sanat eserleri ortaya çıkarabilir.

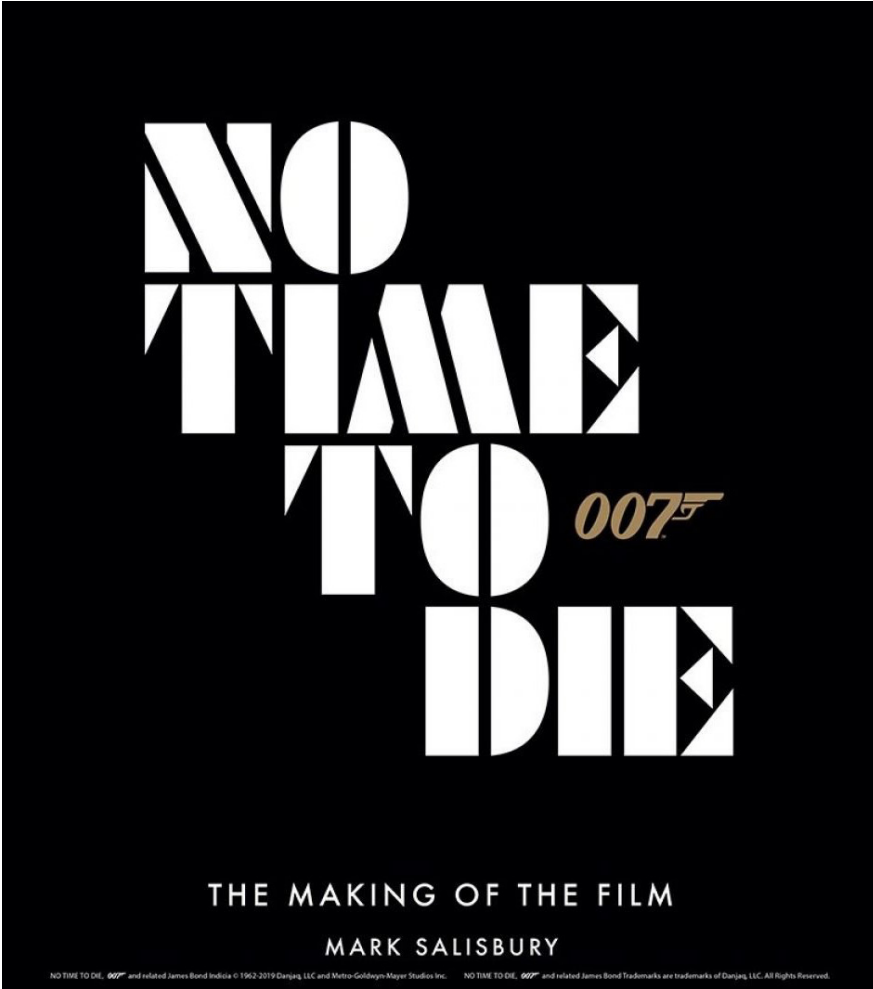
ayırım ilk ayrıma bağlıdır.

Başka bir ayırım ise müzikalde dans ve diyalogların çok büyük bir öneme sahip olmasıdır. Operada dans çok önemli bir unsur değildir, diyaloglar ise yok denilecek kadar azdır, hatta yoktur.

Ayrıca opera geleneksel bir sanattır, müzikal ise daha günümüze yakın bir tarihte ortaya çıkmıştır. Operada kullanılan diller çoğunlukla Fransızca, İtalyanca, Almanca gibi Avrupa dilleri iken, müzikal ise çoğunlukla İngilizcedir.

Aradaki farkı daha iyi anlamanız için “Canzonette d’amore” operası ile “The Rocky Horror Picture Show” müzikalini dinlemenizi öneririm.

Genel olarak farklar bunlar olsa da müzikal için bir nevi çağımızın operası da denilebilir. Yine de, her ne kadar yeni ilgilenmeye başlayanlar için dikkat etmek güç olabilse de, birtakım belirgin farklılıklar taşır. Dilerim ki, örnek olarak verdiğim opera ve müzikallerden keyif alırsınız.

YAŞAM

MÜCADELE RUHU

Ebru Sayan

Hayatımız kendi akışında devam ederken aldığımız birçok karar vardır. Bu kararlar ve o kararları aldıktan sonraki hedefimize ulaşma mücadelemiz bizim ellerimizdedir. Hani bazen söyleniriz ya hayatımızın ne kadar zor geçtiğinden ve ne kadar da yorulduğumuzdan, işte tam bu zamanlarda olan kişilere söylemek istediğim bir söz var: “Bugün hiçbir şey yapmadım deriz. Bir şey yapmadım ne demek? Yaşadınız ya!”. Bazı insanlar dış etkenlerin esiri olmuş ve artık kendisi ile bağlantı kuramayan kişiliklere bürünmüşlerdir.

Montaigne, “İnsanın en kötü durumu kendini bilmediği ve idare edemediği zamanlardır.” demiştir. Peki, çözüme dayalı ve çaba sarf etmeden hayatın ilerlemeyeceğini bilenler nasıl kişiliklere bürünmüşlerdir? Onların hayatlarında “mazeret” değil, mücadele etme ön plandadır. Bizim çabalarımız arttıkça, biz planlayıp yeteneklerimizi devreye soktukça, koşturdukça, çalıştıkça hayatımızda dış etkenlerin etkisi azalacaktır. Bizim çabalarımız azaldıkça ve biz hareketsiz, eylemsiz, plansız bekledikçe dış faktörlerin etkisi artacaktır. İnsanları ikiye ayırabilirsiniz: Hayatı çözümlerle dolu olanlar, hayatı mazeret ile dolu olanlar.

Lao Tzu, “Bahane kıl gibidir, herkeste bulunur ama çare akıl gibidir az kişiye bulunur.” demiştir. Hayatımızı değerli kılan, hayat amacımızdır. Zor günlerimizde yol gösteren, bizi ayakta tutan, yaşama sevinci veren gelecek hayatımızdır. Hayatla ilgili kararlarımızı kolay-

laştıran, bizi insan yapan şey ise bağlı olduğumuz değerlerimizdir. Mücadelelerimizin sonuca ulaşmasını sağlayan şey ise hedef belirlememizdir.

Zamanın birinde iki kız kardeş varmış, nasıl akıllılaşmış anlata-mam. Etrafındaki ve okuldaki tüm bilgiler bile onlara yetmez olmuş. Bir gün, anneleri onları dağdaki bilge adama götürmeye karar vermiş. Kızlar, bilge adamla karşılaşınca ona sorular sormaya başlamışlar. Kızlar çok sevinmiş ve bir süreliğine izin isteyerek bilge adamın yanında kalmışlar. Sorduklarının hepsi doğruymuş. Bir süre çok mutlu olmuşlar ama sonra sıkılmaya başlamışlar. “Bilgenin bilemeyeceği bir soru bulmamız lazım.” diye düşünmüşler. Kızlardan biri, bir gün “Buldum!” diye sevinmiş, “İki elimin arasına bir kelebek koyacağım ve bilge adama soracağım, ‘Avcumun içindeki bir kelebek var. Canlı mı, ölü mü?’ Ölü derse kelebeği bırakacağım. ‘Canlı’ derse avcumu hafifçe bastıracağım. Her ne derse desin cevabı bilemeyecek.”. Kızlardan biri kapalı tuttuğu ellerini bilgeye uzatmış ve sormuş: “Avcumda bir kelebek var; canlı mı, ölü mü?” Bilge adam cevap vermeden önce kızın gözlerine uzunca bakmış ve cevaplamış: “Senin ellerinde kızım. Senin ellerinde...”

Şimdi bakın hayatınıza ve mutluluğunuza. Nerede mi? Tam avcunuzun içinde. Hayat bize sunulmuş bir armağan ve biz bu armağanı en iyi şekilde değerlendirmek zorundayız.

KAYNAKÇA

TARİH

Türkmeneli

[1] [https://tr.wikipedia.org/wiki/T%-C3%BCrkmeneli](https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkmeneli)

Osmanlı'da Padişah

[1] Yusuf Halaçoğlu, 14-17. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, sayfa 2.

[2] Enver Ziya Karal, Osmanlı Tarihi, cilt 5, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2007 (1. Baskı: 1947), sayfa 2.

[3] Charles Mismar, Soirées de Constantinople, Paris 1870, sayfa 272-273. (<https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/3/f/6/metadata-138-0000023.tkl>)

[4] İsmail Hami Danişmend, Tarihi Hakikatler, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2016, sayfa 648.

[5] İsmail Hami Danişmend, Tarihi Hakikatler, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2016, sayfa 652.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

İklim Krizi

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-48416288>
<http://www.tikad.org.tr/arastirmalar/sayfa15.html>
https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/kuresel_iklim_degisikligi_ve_turkiye/paul-lachine.jpg (600×338) (smileand-

ravel.net)
 Forum120615-1575053769.jpg (1140×798) (rackcdn.com)

Nobel Kimya Ödülü

<https://www.reuters.com/lifestyle/science/list-macmillan-win-2021-nobel-prize-chemistry-2021-10-06/>

<https://www.sciencenews.org/article/chemistry-nobel-prize-2021-molecule-building-tool-list-macmillan>
<https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2021/summary/>
<https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2021/prize-announcement/>
<https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2021/press-release/>
<https://www.bbc.com/news/science-environment-58814418>
<https://www.dw.com/en/benjamin-list-and-david-macmillan-win-2021-nobel-prize-in-chemistry/a-59421271>
<https://www.npr.org/2021/10/06/1043612705/two-scientists-win-nobel-prize-in-chemistry-for-new-way-of-building-molecules>
<https://www.nytimes.com/2021/10/06/science/nobel-prize-chemistry.html>
<https://mobile.twitter.com/NobelPrize/status/1445783176715005953>
<https://youtu.be/uNfnQL0uOtE>

Aşı Güvenilirliği

[1] <https://asi.saglik.gov.tr/genel-bilgiler/49-a%C5%9F%C4%B1-nedir-nas%C4%B1-etki-eder.html>

[2] <https://covid19asi.saglik.gov.tr/TR-77708/covid-19-asisi-cesitleri.html>

<https://covid19asi.saglik.gov.tr/TR-77709/covid-19-asisi-uretim-teknolojileri.html>

[3] https://covid19asi.saglik.gov.tr/?gclid=Cj0KCQjwnoqLBhD4ARI-sAL5JedIRbTowteiS5T0Z5ecwq2v-b5tfmorsLOzjUEXgBEZauOftVkOanE-EsaAnduEALw_wcBb

[5] <https://www.atlasthanesi.com/blog-detay-covid-asisi-guvenli-mi--31>

[6] [https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)-vaccines-safety](https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-(covid-19)-vaccines-safety)

[7] <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/covid-19-asisinin-dna-yi-degistirdigine-yonelik-iddialar>

[8] <https://medyascope.tv/2021/07/20/besibiryerde-4-asi-karsitlari-nin-en-cok-yaymaya-calistigi-bes-komploteorisi/>

Karanlık Korkusu

<https://www.webteknolo.com/karanlik-tan-neden-korkariz-h114161.html>

<https://aliskanlik.com/karanlik-fobisi-nasil-gecer.html>

SANAT

Ophelia

https://tr.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare
<https://ungo.com.tr/2020/12/hamletin-hi->

kayesi/
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Hamlet>
<https://kitap.yazarokur.com/hamlet>
https://tr.wikipedia.org/wiki/John_Everett_Millais
<https://www.sanatabasla.com/2013/01/ophelia-millais/>

Opera Tiyatro

https://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzikal_tiyatro
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Opera>
<https://www.classicfm.com/discover-music/periods-genres/opera/difference-between-opera-and-musical/>
<https://www.classical-music.com/features/articles/what-is-the-difference-between-a-musical-and-an-opera/>
<http://www.differencebetween.net/miscellaneous/culture-miscellaneous/difference-between-musical-and-opera/>
<https://tr.spot-the-difference.info/difference-between-opera>

Alüminyum Rölyef Sanatı

<http://www.unutulmussanatlar.com/2015/09/aluminyum-kabartma.html>

SOSYAL BİLİMLER

Medyayı Anlamak

(1)Nuri Paşa ÖZER, PROPAGANDA'DA YÖNTEMLER, ARAÇLAR VE BİR PROPAGANDA MODELİ OLARAK; HERMAN VE CHOMSKY PROPAGANDA MODELİ, Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi, 2019-Cilt: 1 - Sayı: 1

(2) Mustafa AKBAYIR, DARBE DÖNEMLERİNDE TÜRK MEDYASI: 27 MAYIS, 12 EYLÜL VE 15 TEMMUZ

ÖRNEKLEMİNDE MEDYA–DEMOKRASİ İLİŞKİSİ

(3) Ulus Baker, Medyaya Nasıl Direnilir, Birikim dergisi, Sayı 68-69 - Aralık/Ocak 1995

(4) Judith Butler, Kırılgan Hayat: Yasn ve Şiddetin Gücü Çev. Başak Ertür, Metis Yayınları, Ekim 2018

(5) <https://fularsizentellik.com/journal/2021/8/2/abnin-mlteci-kamp-trkiye>

Genel yayın yönetmeni: Merve Abacı

Editörler: Betül Sancaklı, Helen Özaydın

Editör yardımcıları: Salih Cem Ersoy

Tasarım Editörü: Ece Nisa Yassıbaş

Tasarım editörü yardımcıları: Şule Öztürk, Hakan Gölbek, Zelaya İmge, Merve Abacı, Onur Devrim Özgen, Zeynep Tabo, Zeynep Poyraz

PR başkanı: Deniz Şehvar Hacısalihoğlu

